

**PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN ELS
CASOS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I
DE GÈNERE A LA DEMARCACIÓ DE
GIRONA**

Juny de 2006

ÍNDIX

1	INTRODUCCIÓ A LA 2a. EDICIÓ DEL PROTOCOL	3
	1.1 Introducció a la 1ª Edició del Protocol	6
2	LA VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE	8
	2.1 Definicions	8
3	APROXIMACIÓ A LA PROBLEMÀTICA: NOTES GENERALS SOBRE ELS MALTRACTAMENTS A LES DONES.....	9
	3.1 Sociològicament.....	9
	3.2 Psicològicament.....	11
4	PLA D'ACTUACIÓ	13
	4.1 FASE DE DETECCIÓ DEL PROBLEMA.....	13
	4.1.1 La intervenció dels serveis sanitaris i dels metges forenses	13
	4.1.2 La intervenció de la policia	15
	4.1.3 La intervenció del Departament de Justícia	19
	4.1.4 La intervenció dels serveis socials dels ens locals	21
	4.1.5 La intervenció des del Departament de Benestar i Família	23
	4.1.6 La intervenció des del Departament d'Educació.....	25
	4.1.7 La intervenció des de l'Institut Català de les Dones	27
	4.1.8 La intervenció dels advocats	29
	4.1.9 La intervenció de la Fiscalia	32
	4.2 FASE D'INTERVENCIÓ JUDICIAL	33
5	SEGUIMENT DEL PROTOCOL	36
6	PROPOSTES FINALS	37
7	ANNEXOS	38
	7.1 ANNEX JURÍDIC	38
	7.2 ANNEX DOCUMENTAL	48
	7.3 ANNEX D'ADRECES DELS JUTJATS I TELÈFONS.....	49

1 INTRODUCCIÓ A LA 2a. EDICIÓ DEL PROTOCOL

Girona, 22 de juny de 2006

REUNITS

Sra. Pia Bosch i Codolà
Delegada del Govern de la Generalitat de Catalunya a Girona

Sr. Fernando Lacaba Sánchez
President de l'Audiència Provincial de Girona

Sr. Josep Ma. Casadevall Barneda
Fiscal en cap de l'Audiència Provincial de Girona

Sr. Ferran Cordon i Granados
Director dels Serveis Territorials de Salut a Girona

Sr. Joaquim Bosch i Codolà
Director dels Serveis Territorials d'Educació a Girona

Sra. Pepa Celaya Armasen
Directora dels Serveis Territorials de Benestar i Família a Girona

Sra. Carme Sitjes Bosch
Directora dels Serveis Territorials de Justícia a Girona

Sra. Esperança Permanyer Verdolet
Coordinadora territorial de l'Institut Català de les Dones a Girona

Sr. Joaquim Belenguer Burriel
Cap de la Regió Policial de Girona, Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra

Sr. Salvador Capdevila Bas
Degà del Col·legi d'Advocats de Girona

Sra. Margarida Ramis Rebassa
Degana del Col·legi d'Advocats de Figueres

Sr. Narcís Bardalet Viñals
Director de l'Institut de Medicina Legal a Girona

Sr. Narcís Genís Reixach
President de la demarcació a Girona del Col·legi de Periodistes

Sr. Santiago Vila i Vicente
En representació dels consells comarcals de l'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Garrotxa, el Pla de l'Estany, el Ripollès, el Gironès, la Selva i la Cerdanya, de la Demarcació de Girona.

Sr. Joan Oloriz i Serra
En representació dels serveis socials dels ajuntaments de Girona, Blanes, Salt, Figueres, Olot i Lloret, de la demarcació de Girona.

Sra. Carme Bosch Amblas i Sra. Amparo Ardanuy Fullana
En representació de les associacions de dones de les comarques gironines.

Els signants, en nom i representació de les institucions i organismes vinculats a l'atenció de les víctimes de violència domèstica que el 1998 van signar el **Protocol d'actuació en els casos de violència domèstica a la demarcació de Girona** per coordinar tots els esforços i posar en comú els mitjans personals i materials per poder lluitar de la manera més eficaç possible contra aquesta xacra, ens hem constituït en una comissió tècnica per fer-ne el seguiment i l'execució, així com per poder actualitzar-lo i adaptar-lo a la realitat canviant, tant social com legislativa; i això ens ha permès valorar-ne periòdicament l'eficàcia i introduir una nova visió per millorar-lo. Afortunadament des de l'any 1998, en què vàrem començar formalment les tasques de coordinació a les comarques gironines, l'actuació de totes i cadascuna de les administracions davant del problema ha anat dirigida a una direcció comuna i ferma.

Les constants aparicions de nous instruments jurídics i de serveis ens han obligat a una persistent alerta sobre l'eficàcia dels nostres recursos. Ha estat un canvi transcendent, el que hem viscut des del 1998 en l'àmbit de la lluita contra la violència sobre les dones. En aquest sentit, podem esmentar les modificacions legislatives més significatives, com ara la LO 14/1999, la LO 11/2003, la Llei 27/2003 i la darrera LO 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (LIVG), i les actuacions del Consell General del Poder Judicial amb la Guia pràctica d'actuacions del mes de març de 2001, el Protocol per a la implantació de l'Ordre de protecció per a les víctimes, la creació de l'Observatori sobre la Violència Domèstica i la Guia pràctica de la LIVG de juny de 2005.

Això ens ha obligat a construir nous instruments de coordinació sobre temes que estaven interrelacionats amb aquesta classe de violència. Per aquest motiu, a més de la revisió i redacció de nous protocols, com ara el de mutilació genital femenina o el de violència a menors, i de la redacció del manual d'estil periodístic en casos de violència, que s'han tractat i debatut en una jornada en commemoració dels cinc anys de la signatura del Protocol, la Comissió Tècnica també va creure oportú reflectir en un document els recursos existents a les comarques de Girona per a l'atenció de les dones víctimes de violència. Així, aquest any 2005 es va presentar el **Mapa de recursos per a l'atenció de les dones víctimes de violència** que ha de servir per detectar mancances i esmentar-les.

També hem de destacar les mesures legals i els recursos aportats per la Generalitat de Catalunya i els esforços en mitjans personals i materials dels ajuntaments i consells comarcals de la nostra demarcació que han contribuït al fet que l'escenari del problema sigui absolutament diferent al que ens vàrem trobar a l'inici.

Però ara estem davant de nous reptes (dels quals sobresurten la col·laboració, encara més estreta per a l'aplicació de l'ordre de protecció a les víctimes, l'aparició del problema de la mutilació genital femenina i l'específica situació de les dones immigrants, l'abordatge del tema dels maltractaments a la gent gran fora de l'àmbit estrictament domèstic) que cal afrontar amb valentia i coratge. A més, a Catalunya s'està acabant de perfilar l'avantprojecte de la Llei dels drets de les dones per a l'eradicació de la violència masclista i el protocol marc d'actuació en casos de violència.

Volem acabar fent un reconeixement explícit a la gran tasca que han desenvolupat les AD de les comarques gironines al llarg dels anys. A més considerem imprescindible recollir i incorporar les seves aportacions i suggeriments i crítiques a la tasca conjunta d'aquesta comissió i d'aquesta manera les incorporem com a signatàries de aquest Protocol.

Sra. Pia Bosch i Codolà

Sr. Fernando Lacaba Sánchez

Sr. Josep Ma. Casadevall Barneda

Sr. Ferran Cordon i Granados

Sr. Joaquim Bosch i Codolà

Sra. Pepa Celaya Armasen

Sra. Carme Sitjes Bosch

Sra. Esperança Permanyer Verdolet

Sr. Joaquim Belenguer Burriel

Sr. Salvador Capdevila Bas

Sra. Margarida Ramis Rebassa

Sr. Narcís Bardalet Viñals

Sr. Narcís Genís Reixach

Sr. Santiago Vila i Vicente

Sr. Joan Oloriz i Serra

Sra. Carme Bosch Amblas

Sra. Amparo Ardanuy Fullana

1.1 INTRODUCCIÓ A LA 1ª EDICIÓ DEL PROTOCOL

Girona, 7 de maig de 1998

REUNITS

- Sr. Xavier Soy i Soler, delegat del Govern de la Generalitat de Catalunya a Girona
- Il·lm. Sr. Miguel Pérez Capella, president de l'Audiència Provincial de Girona
- Il·lm. Sr. Carles Ganzenmüller i Roig, fiscal en cap de l'Audiència Provincial de Girona
- Sr. Josep M. Padrosa i Masias, delegat territorial de Sanitat i Seguretat Social a Girona
- Sr. Joaquim de Toca i de Ciurana, delegat territorial de Benestar Social a Girona
- Sr. Josep M. Guinart i Solà, delegat territorial de Justícia a Girona
- Sr. Xavier Creus i Arolas, cap de la Regió Policial de Girona, Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra
- Il·lm. Sr. Josep M. Prat Sàbat, degà del Col·legi d'Advocats de Girona
- Il·lma. Sra. Margarida Ramis Rebassa, degana del Col·legi d'Advocats de Figueres
- Sr. Francisco Sanmiguel Valera, en representació dels metges forenses

Els aquí reunits expressen la voluntat i necessitat de coordinar tots els seus esforços i posar en comú tots els seus mitjans personals i materials per poder lluitar de la manera més eficaç possible contra l'existència dels maltractaments en el si de la família, dels quals malauradament hem tingut dramàtics exemples a les comarques gironines, fet que ha obligat, de manera puntual, a revisar a fons l'actuació de totes les institucions i administracions per trobar una manera coordinada de treballar que permeti afrontar amb la màxima eficàcia aquesta problemàtica.

Hem arribat a la conclusió que les causes que expliquen la violència domèstica són diverses i variades i que cal actuar en totes les direccions (sobretot de manera preventiva, però sense oblidar la fase postdelictiva), però que sempre caldrà una bona coordinació entre tots.

A les comarques gironines ja disposem de dues experiències en el terreny de la coordinació institucional (protocols en el cas d'agressions sexuals i en el cas de maltractaments a menors) que ja ens han demostrat, d'una banda, la seva eficàcia i, de l'altra, que som capaços de fer-ho i de fer-ho raonablement bé. Només calia fer, doncs, el mateix en el terreny de la violència domèstica.

Per tant, sense perjudici d'aquelles altres mesures que calgui prendre a qui correspongui en un altre nivell institucional i territorial (com podrien ser campanyes públiques de divulgació i sensibilització del problema i d'informació a les víctimes a partir de l'adolescència en els centres d'ensenyament i en centres culturals, ajuts econòmics immediats i provisionals per a les víctimes i totes aquelles mesures que ajudin a fer assumir a la societat que tothom té el dret a no ser sotmès a cap tracte vexatori o

inhumà), hem cregut necessari plasmar per escrit quines han de ser les línies d'actuació, les pautes de conducta, que han de tenir presents tots aquells que, per raó de la seva tasca, es trobin davant d'un problema de violència domèstica.

També hem volgut fer propostes concretes que puguin fer realitat —dins l'àmbit de les competències i dels mitjans disponibles— les diferents institucions i administracions que tenen un punt de confluència comú: el de la violència domèstica.

Per la seva banda, el poder judicial a les comarques gironines, representat per la seva màxima instància en la persona del president de l'Audiència Provincial de Girona i també amb el suport de la Junta de Jutges d'Instrucció i Penal de Girona, que va prendre un acord en data 2 de febrer de 1998, en què expressava la seva confiança i voluntat de col·laboració en la creació d'un protocol referit a la violència domèstica, ha volgut expressar el seu suport a la creació d'aquest protocol mitjançant la seva presència en el moment que totes les institucions i administracions l'han signat.

2 LA VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

2.1 DEFINICIONS

Per violència domèstica entenem aquelles conductes agressives que els membres d'un grup familiar exerceixen sobre altres membres d'aquest mateix grup, que es troben en una situació de desigualtat, a causa d'una relació de poder o de domini. S'inclouen també les conductes agressives exercides sobre persones emparades en qualsevol altra relació per raó de la qual es trobin integrades en el nucli de convivència familiar i les exercides contra persones que estan ingressades en centres públics o privats a causa de la seva especial vulnerabilitat.

Aquest tipus de violència es troba regulada en les normes comunes: Codi penal, Codi de família... i el seu coneixement correspon als jutjats de primera instància i/o instrucció.

Per violència de gènere entenem aquelles conductes agressives exercides pels homes contra les dones, pel fet mateix de ser-ho, i que es troben emmarcades dins una relació de poder, de domini i de discriminació dels homes sobre les dones. Aquest tipus de violència s'anomena també "violència contra les dones" o "violència masculista" i es manifesta en diferents àmbits (parella, laboral, familiar, social, etc.). La **Llei orgànica 1/2004 integral contra la violència de gènere** (LIVG, vegeu l'annex) té per objecte actuar contra la violència exercida sobre la dona per part de qui sigui o hagi estat el seu cònjuge o de qui hagi estat lligat a ella per relacions similars d'afectivitat. A més, la protecció integral i multidisciplinària que aquesta Llei estableix per a la dona víctima de la violència de gènere, s'estén també als menors als quals afecta.

Així doncs, la violència de gènere en l'àmbit de les relacions de parella, es troba regulada en la LIVG, i el seu coneixement correspon als jutjats especialitzats de violència contra la dona.

Contra aquestes agressions freqüents, dirigides majoritàriament contra la dona, s'imposa la necessitat d'una actuació multidisciplinària (sanitària, social, judicial i policial) que actuï contra tots els factors que influeixen en aquests comportaments agressius.

Tots i cadascun dels agents socials i administratius esmentats, els quals han d'intervenir en aquest problema dins l'àmbit de les seves competències, cal que uneixin els seus esforços d'una manera conjunta per donar una resposta unívoca.

Tant en els casos de violència domèstica com de gènere, l'organisme que centralitza la informació a la víctima i li dona suport actiu és l'**Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte** del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

3 APROXIMACIÓ A LA PROBLEMÀTICA: NOTES GENERALS SOBRE ELS MALTRACTAMENTS A LES DONES

3.1 SOCIOLÒGICAMENT

La violència contra les dones és un fenomen estructural de les societats patriarcals, basat en les normes i els valors socioculturals que han justificat, al llarg del temps, les conductes de domini i d'abús dels homes sobre les dones. No és un fet aïllat, sinó que constitueix un aspecte estructural de l'organització del sistema social, i es produeix de forma transversal en tots els àmbits socioeconòmics.

- **La prevenció**

La violència contra les dones no respon a un comportament natural, és una actitud apresada mitjançant la socialització, i atès que es tracta d'un problema sociocultural generalitzat, la prevenció ha de ser un dels principals mitjans que ajudi a eradicar-la.

Aquest fet, àmpliament acceptat, implica la possibilitat d'incidir en els processos d'aprenentatge, especialment des del marc familiar i escolar, i també a través dels mitjans audiovisuals, per potenciar la convivència pacífica i la solidaritat i evitar la transmissió de pautes de comportament violent i la discriminació per raons de sexe, cultura, etc. La prevenció és el millor antídoto contra la violència.

En aquest àmbit, s'inclouen les mesures que adopta la LIVG per incorporar en **l'àmbit educatiu** la formació sobre la igualtat entre homes i dones i contra la violència de gènere, així com per evitar la utilització de la imatge de la dona amb caràcter vexatori o discriminatori en l'àmbit de la publicitat i dels mitjans de comunicació.

Arran de l'entrada en vigor de la LIVG s'han modificat diverses normes que integren la legislació educativa. Així doncs, la nova legislació, a banda d'incloure, entre les finalitats educatives, la formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència, a més de l'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre homes i dones i la formació per a la prevenció de conflictes i per a la seva resolució pacífica, proposa objectius específics per a cada nivell educatiu, des de l'educació primària fins als ensenyaments postobligatoris i de formació permanent.

En aquesta línia s'han engegat com a programes d'innovació educativa el Programa de coeducació, el Programa de convivència i mediació escolar i el Programa d'educació per la salut a l'escola.

Els centres de recursos pedagògics, que impulsen programes de formació que introdueixen estratègies de prevenció, tenen una cura especial de la difusió dels recursos als centres educatius i de donar suport al discurs pedagògic que ha de regir la prevenció de la violència contra les dones.

Els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica donen suport al professorat i a les seves famílies.

Pel que fa a les funcions dels consells escolars dels centres docents, una de les seves atribucions és la de proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la convivència en el centre i la igualtat entre homes i dones i la resolució pacífica de conflictes a tots els àmbits de la vida personal, familiar i

social. Per altra banda, a mesura que se'n modifiqui la composició hi haurà una persona escollida amb l'encàrrec específic d'impulsar mesures educatives per a la igualtat.

Amb relació a la Inspecció Educativa, una de les funcions atribuïdes és la de vetllar pel compliment i aplicació de les mesures i iniciatives educatives destinades a fomentar la igualtat real entre dones i homes.

També en l'àmbit de la formació d'adults hi ha un conveni d'actuació conjunta amb els mossos d'esquadra amb l'objectiu d'orientar dones que pertanyen a col·lectius de risc que reben formació permanent.

És aconsellable la potenciació de mecanismes alternatius per a la resolució dels conflictes en l'àmbit domèstic, com el de la mediació familiar, sempre que les circumstàncies ho permetin. No obstant això, cal tenir present que en els supòsits en què s'ha produït violència, en principi, la mediació està vedada per la LIVG. Cal fer una referència al SOM (**Servei d'Orientació a la Mediació**), que és un servei que té com a objectiu impulsar i difondre a Catalunya la mediació, com a mètode de resolució de conflictes familiars. Aquest servei el presta l'Il·lustre Col·legi d'Advocats en col·laboració amb el Centre de Mediació Familiar de Catalunya en el marc dels diferents serveis d'orientació jurídica.

Els consells comarcals i els ajuntaments estan duent a terme accions adreçades als centres educatius, tant d'educació primària com de secundària, amb l'objectiu de treballar i promoure unes relacions més igualitàries entre gèneres i incidir en la prevenció de la violència.

Des de l'**Institut Català de les Dones** (ICD) s'ha elaborat el V Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2005-2007, aprovat pel Govern de la Generalitat, amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida de les dones, reconèixer-les com a ciutadanes i desenvolupar propostes que, des de les dones, beneficiïn tota la ciutadania. En aquest sentit un dels eixos d'aquest Pla, i el més extens, és el Programa per a l'abordatge integral de les violències contra les dones, on es recull la prevenció, com una de les línies estratègiques d'intervenció, en tots els àmbits, tant institucionals com socials, per tal de caminar cap a la tolerància zero envers les violències contra les dones, i l'assumpció de tots els paràmetres de la cultura per la pau.

Algunes de les actuacions que es porten a terme des de l'ICD per desenvolupar aquest Programa es concreten, entre d'altres, en la realització de campanyes de sensibilització i de formació sobre aquest tema ("Talla amb els mals rotllos", tallers "Eines de participació", conferències-debat, exposicions, difusió material de sensibilització, publicacions, etc.). També és competència de l'ICD promoure la creació de serveis especialitzats, públics o privats, per a l'atenció a les dones que estan patint un procés de violència, participar en la creació de protocols d'actuació que garanteixin les intervencions comunitàries davant d'aquestes situacions i impulsar-los, i facilitar la participació de les dones i les iniciatives de les associacions i entitats de dones i donar-hi suport, canalitzant les seves propostes, demandes i necessitats a través de l'Assemblea Territorial de Dones de Girona.

- **La denúncia**

El nombre creixent de denúncies per maltractaments demostra que aquest fenomen està en plena emergència, possiblement perquè cada vegada més dones maltractades superen la por a denunciar els fets, malgrat els riscos afegits que això els pot comportar.

Un cop produïda una agressió, és necessari no deixar passar aquesta ocasió per denunciar el fet o assessorar-se sobre la seva significació. És important informar la dona del cercle de maltractaments que es pot instaurar si adopta una actitud passiva davant la primera agressió.

- **L'agressor**

En la majoria dels casos no es pot considerar que l'agressor tingui una patologia específica que justifiqui la seva conducta.

Malgrat això, és important el reconeixement mèdic, psiquiàtric i psicològic de l'agressor per valorar-ne l'agressivitat i violència i, en conseqüència, la possibilitat de reincidència.

En aquest sentit és aconsellable l'elaboració de programes d'atenció als agressors que presentin dificultat d'autocontrol.

- **Els agents socials**

És necessària -i obligada per llei- la coordinació i la suma d'esforços de tots aquells agents socials que, d'una manera o altra, tenen relació amb aquest tema: treballadors de l'àmbit de la justícia, de serveis socials, de sanitat, empresaris, policies... Només la coordinació permetrà un treball eficaç tant en la prevenció com en la detecció i persecució d'aquests delictes.

3.2 PSICOLÒGICAMENT

La relació basada en la violència pot incloure tots els membres familiars i sol transmetre's a través de les diferents generacions familiars, avalada per l'entorn i compartida com un codi de comunicació vàlid.

El predomini de la cultura masclista, famílies en desavantatges socials, l'atur, l'aïllament social, el consum de substàncies que generen dependència, l'estrès... constitueixen alguns dels factors que influeixen en el desenvolupament de la violència domèstica i de gènere.

Aquesta apareix de manera molt variada en cada cas i no és possible establir un únic patró d'aparició i de desenvolupament. En aquest sentit, "la teoria del cicle de la violència" anunciada per Walker (1989) intenta explicar el que succeeix en la majoria de casos. Aquesta teoria planteja un cicle que comprèn tres fases:

1. *Acumulació de tensió*, es caracteritza per agressions psicològiques, canvis sobtats en l'estat d'ànim, petits incidents de maltractaments (insults, desqualificacions, empentes, cops...) de l'agressor cap a la víctima. La dona, amb la intenció de calmar la seva parella, tendeix a comportar-se d'una forma submissa, minimitza la situació i a vegades la justifica per evitar que les actuacions siguin més greus. Aquest comportament reforça les actuacions del maltractador, per aconseguir que la dona es comporti com ell desitja.
2. *Explosió o agressió*, quan la tensió de la fase anterior arriba a un cert límit, es descarrega amb el maltractament psicològic, físic o sexual greu. Aquesta fase es distingeix de l'anterior per l'absència total de control en els actes del maltractador i per l'increment de la destructivitat. En aquest episodi és quan la víctima pateix els danys físics més greus i, quan acaba, apareix un estat inicial de xoc, negació i incredulitat del que ha succeït.

3. *De reconciliació o lluna de mel*, quan l'home es penedeix, demana perdó a la víctima i promet que no tornarà a succeir. Creu que mai tornarà a fer-li mal, que es podrà controlar i que *ella ja ha après la lliçó* i per tant *no es veurà "obligat" a maltractar-la* de nou. Per altra banda, la dona intenta assimilar la situació com una pèrdua de control momentània de la seva parella (potser ella el podrà canviar, la relació millorarà...). En aquest període és quan és més difícil per la dona denunciar la situació, malgrat que és quan pot mantenir més relacions socials.

No totes les fases del cicle es donen sempre, ja que la violència no és estrictament cíclica i pot aparèixer de forma sobtada. El temps de durada de cadascuna d'aquestes no és regular i a mesura que passa el temps són més curtes, i s'arriba a moments en què es passa d'una breu fase d'acumulació de la tensió a la fase d'explosió, i així successivament sense que aparegui la fase de penediment. En aquest moment, les dones solen demanar ajuda.

Els episodis de maltractaments poden ser cada vegada més intensos i perillosos, i es produeix *l'escalada de la violència*. Per aquest motiu, és molt important no ser permissiu amb els primers comportaments violents, ja que en lloc de disminuir la seva presència els facilita i, a la vegada, els incrementa.

4 PLA D'ACTUACIÓ

4.1 FASE DE DETECCIÓ DEL PROBLEMA

En el vessant administratiu es considera essencial el paper que han de desenvolupar els serveis d'assessorament dels jutjats i els serveis socials de totes les institucions.

De conformitat amb l'article 544 ter 2 i 3 de la Llei d'enjudiciament criminal, en els supòsits de violència domèstica les entitats i els organismes assistencials, públics o privats, han de posar immediatament en coneixement del jutjat de guàrdia o del Ministeri Fiscal els fets que puguin ser constitutius de delictes o falta. Tanmateix, les oficines d'atenció a la víctima i els serveis socials o institucions assistencials dependents de les administracions públiques hauran de trametre de manera immediata les ordres de protecció que els sol·licitin.

De conformitat amb l'article 19.4 i 61.2 de la LIVG, en els supòsits de violència de gènere els serveis d'atenció a la víctima podran sol·licitar al jutge les mesures cautelars i d'assegurament urgents que considerin necessàries.

4.1.1 La intervenció dels serveis sanitaris i els metges forenses

La intervenció dels serveis sanitaris resulta de transcendental importància en la detecció i el diagnòstic de les lesions i els maltractaments.

Com a factor de detecció, els metges i els professionals sanitaris estan obligats a denunciar aquests delictes per raó de la seva professió. Aquesta obligació s'estén al diagnòstic quan objectivament apareixen elements suficients per sospitar que s'ha comès un delictes d'aquestes característiques.

Una adequada coordinació entre metges assistencials, mossos d'esquadra i metges forenses és un dels factors clau per a la persecució del delictes de maltractaments.

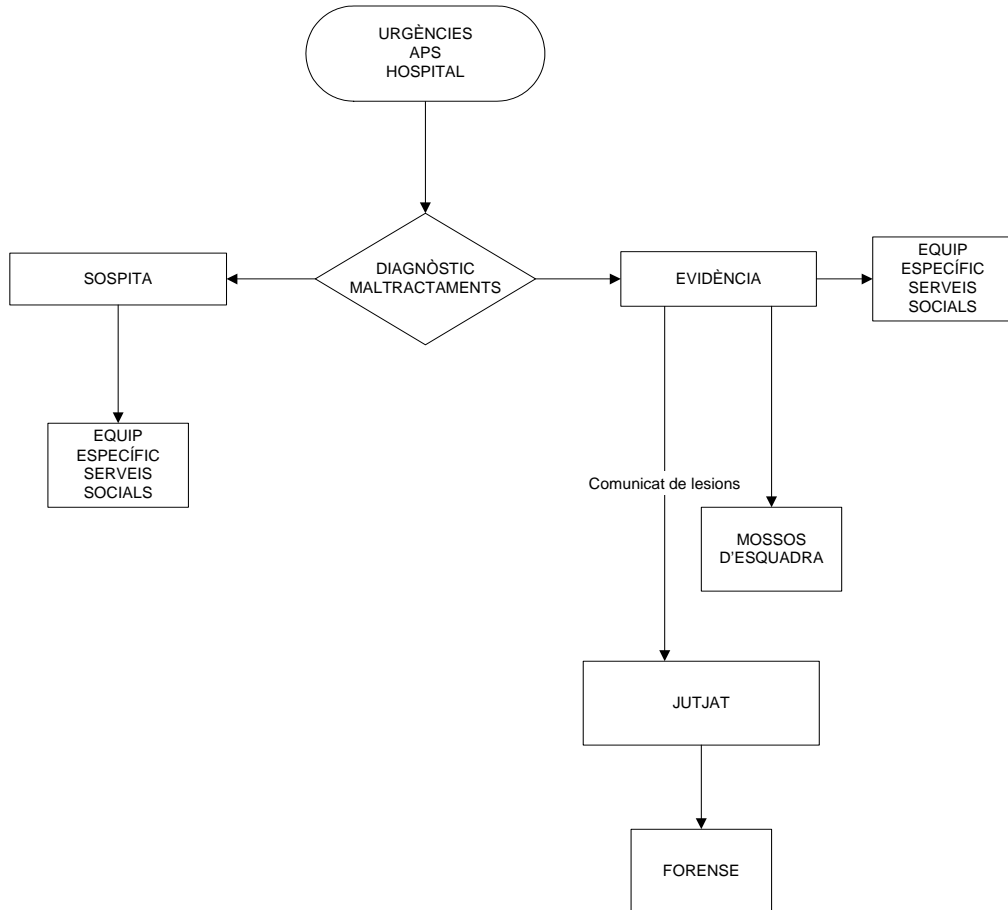
Igualment hem d'assegurar-nos que la víctima maltractada rebi una informació adequada sobre els seus drets i sobre els serveis específics per a la dona en el seu territori (vegeu mapa de recursos en l'annex corresponent). Cal, també, assegurar-nos que s'activin els mecanismes, mesures i recursos de protecció de la víctima (socials i judicials).

Sempre que sigui possible, el metge forense hi ha d'intervenir immediatament una vegada els serveis sanitaris detectin aquests delictes o faltes.

En cas contrari, el metge assistencial ha de reflectir les lesions o els maltractaments en un informe específic, com el que es proposa en el Quadern del Pla de Salut núm. 14: "Recomanacions per a l'atenció sanitària a les dones maltractades" (vegeu l'annex 7.2) .

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

INTERVENCIÓ DELS SANITARIS

4.1.2 Intervenció de la policia

- **La denúncia davant la policia**

El Cos de Mossos d'Esquadra posa en funcionament els grups d'atenció a la víctima formats per agents amb formació especialitzada per atendre a les víctimes de violència domèstica i de gènere.

El fet que una víctima vagi a denunciar un episodi de violència, pot provocar-li una situació d'angoixa. Per part de la policia, se li ha de donar una rebuda i acollida adequades a la seva situació. Cal tenir present que quan la dona denuncia maltractaments és perquè ha arribat a una situació familiar insostenible.

També les diferents policies locals de la demarcació de Girona disposen, en el cas de les de major nombre d'efectius, de personal especialitzat en els temes de violència domèstica i de gènere.

- **Informació que cal donar a la dona víctima**

1. S'ha de donar una atenció especialitzada a la víctima i informar-la adequadament dels drets que té, en especial de l'Ordre de Protecció, en vigor des del dia 2 d'agost de 2003 i que preveu la Llei 27/2003 de 31 de juliol (vegeu annex).

2. Cal informar la víctima del contingut de l'art. 464 del Codi penal: recordatori de la Instrucció 3/1992 de la Fiscalia de Girona, sobre la protecció a les víctimes dels delictes, denunciants i d'altres que puguin intervenir en qualsevol classe de procediment. Aquesta informació ha de quedar reflectida en l'atestat corresponent, després que se'ls hagi pres declaració.

3. Cal informar-la del dret de ser assistida per un advocat d'ofici del torn especialitzat en casos de violència domèstica/gènere per exercir l'acusació particular i les accions civils pertinents. El dret d'assistència jurídica es farà efectiu abans de presentar la denúncia, sempre que sigui possible (vegeu recomanacions finals i annex). Cal fer esment que és necessari que la víctima trameti posteriorment la sol·licitud d'assistència jurídica gratuïta a fi d'obtenir el reconeixement exprés i necessari d'aquest dret (vegeu punt 4.1.8 del present document).

4. Informar-la de manera entenedora sobre la possibilitat que té d'instar l'autoritat judicial perquè adopti mesures provisionals prèvies o cautelars (d'atribució a un dels cònjuges de l'ús de l'habitatge, sobre l'exercici de la potestat del pare i la mare, en relació amb la custòdia dels fills menors i pensions d'aliments, etc.).

5. Informar-la de la possibilitat de demanar a l'autoritat judicial les mesures de protecció (Ordre de Protecció) i seguretat per a les víctimes de violència domèstica i de gènere (sortida de l'inculpat del domicili i prohibició de tornar a aquest; prohibició d'aproximació a la persona protegida al seu domicili, lloc de treball o qualsevol altre que sigui freqüentat per ella; prohibició de qualsevol comunicació de

l'imputat amb la persona/es a protegir; suspensió de la potestat del pare o del dret a la guarda i custòdia; suspensió del règim de visites; suspensió del dret a la tinença d'armes).

6 De l'existència de serveis socials específics d'ajuda a les dones maltractades dependents dels Ajuntaments, Consells Comarcals i Generalitat (vegeu mapa de recursos)

7. Quan la dona no vulgui o no pugui tornar al domicili, des la policia se l'acompanyarà als establiments per allotjament d'urgència, juntament amb les seues fills, fins que la situació ho requereixi. També es gestionarà que la víctima pugui ser assistida pels serveis d'urgència (psicològic, social).

- **En l'elaboració de l'atestat policial, s'ha de tenir en compte:**

1.La determinació dels antecedents de l'agressor/a, amb una relació de les denúncies presentades amb anterioritat, si és possible amb el número de procediment penal corresponent.

2.S'ha de deixar constància en l'atestat si el denunciat/da té en poder seues armes o altres instruments perillosos a fi que l'autoritat judicial pugui decretar-ne la intervenció, així com l'autoritat administrativa pugui retirar la llicència o l'autorització d'aquestes armes.

3. S'ha de deixar constància documental de les lesions físiques i/o psicològiques (informes mèdics, fotografies...) i recollir les proves i indicis de l'agressió (objectes, instruments perillosos.....)

4.També cal recollir en la declaració de la víctima que se li ha ofert la possibilitat de ser assistida per un advocat del torn de guàrdia especialitzat en violència domèstica/gènere.

5. Acta d'oferiment d'accions legals.

6.Informar-la de la possibilitat de sol·licitar una ordre de protecció o qualsevol altra mesura de protecció o seguretat, així com del contingut i la tramitació de l'ordre i dels seus efectes. En cas que la víctima vulgui acollir-se a l'ordre de protecció, es complimentarà aquesta i es trametrà al jutjat competent juntament amb l'atestat (vegeu llei 27/2003). En cas que la víctima ja tingui concedida una ordre de protecció, es farà constar en l'atestat.

7.Diligència amb el resultat de la consulta al Registre Central per la protecció de les víctimes de violència domèstica.

8. En cas que la víctima sigui estrangera en situació irregular, se la informarà sobre el dret a regularitzar la seua situació per raons humanitàries, en els termes que disposen l'article 45.4.a) i 46.3 del Reglament de Estrangeria. Així mateix, se la informarà de l'inici de les actuacions prèvies per a la

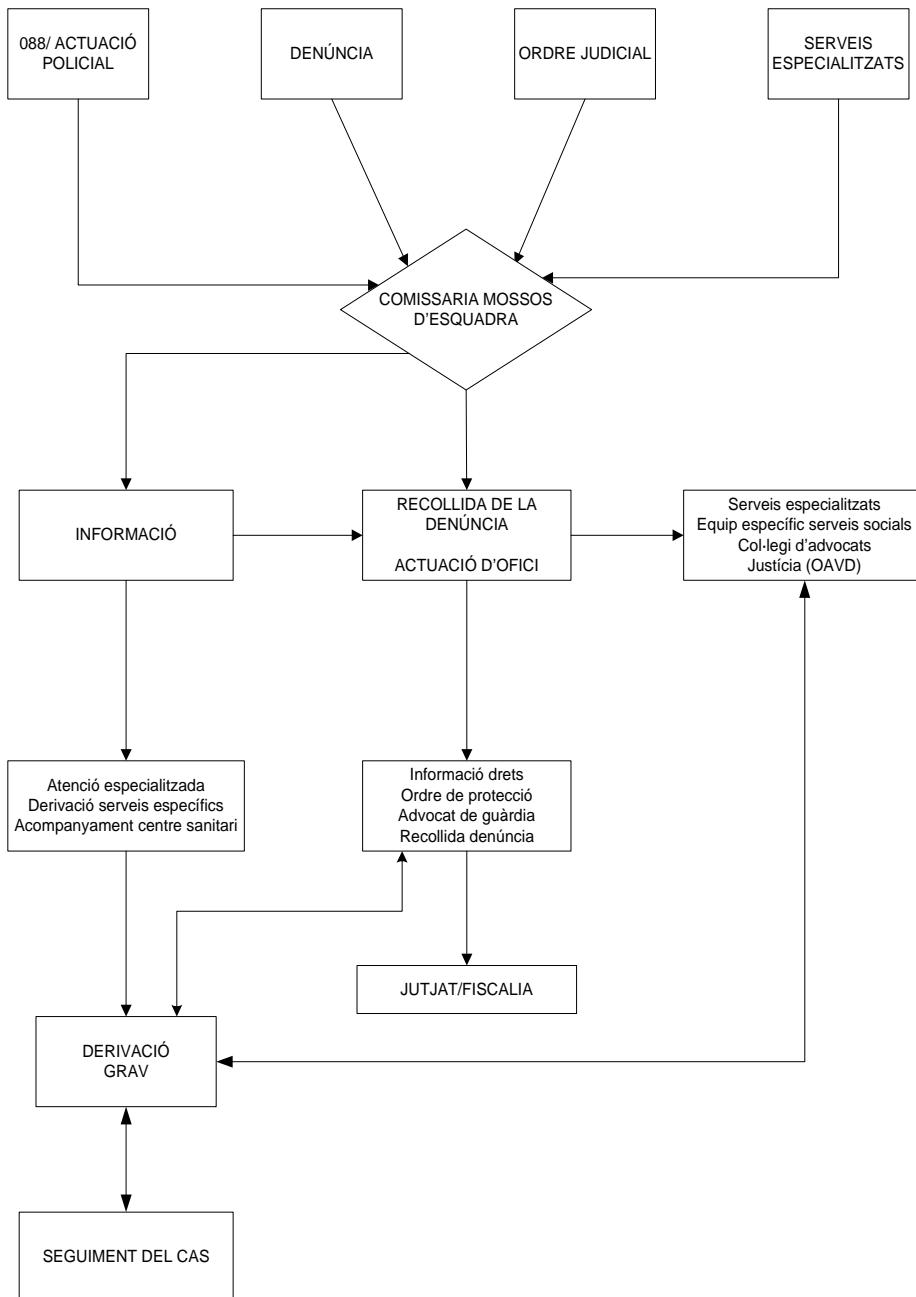
incoació del corresponent expedient sancionador, d'acord amb l'article 114 del Reglament d'execució de la Llei d'Estrangeria, alhora que també se li explicarà el seu dret a sol·licitar a l'Autoritat Judicial una Ordre de Protecció, i a sol·licitar l'autorització de residència temporal tan bon punt el Jutge concedeixi l'esmentada Ordre de Protecció, en virtut de la qual s'atura la incoació de l'expedient d'expulsió.

9. El personal especialitzat dels Mossos d'Esquadra ha de fer un seguiment del cas i ha d'informar el Jutjat competent dels fets que puguin constituir nous delictes o modificacions de les mesures imposades.

10. Un cop es conegui el número de les diligències prèvies, s'ha de trametre còpia de l'atestat, tal com preveu l'article 772.2 de la Llei d'enjudiciament Criminal, directament a la Fiscalia, mitjançant el personal especialitzat del Cos de Mossos d'Esquadra.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

INTERVENCIÓ DELS MOSSOS D'ESQUADRA

GRAV: Grup Regional d'Atenció a la Víctima
OAVD: Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte

4.1.3 La intervenció del Departament de Justícia

- **L'Equip d'Assessorament Tècnic de Penal (EATP)**

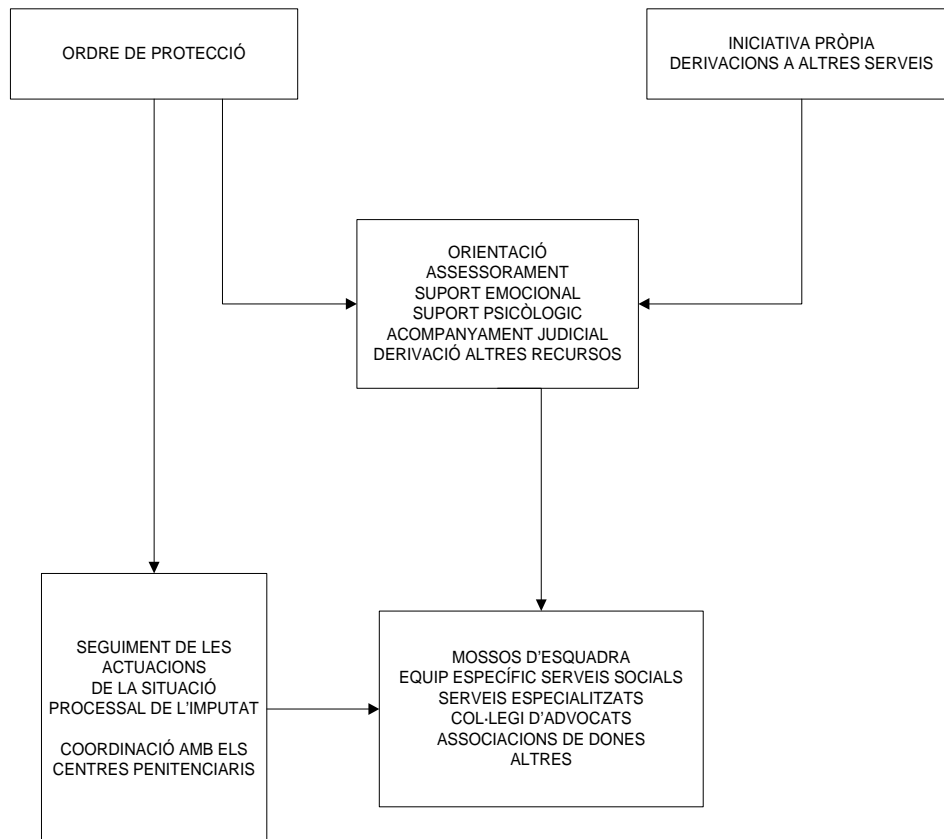
Aquest Equip intervé a petició de la pròpia autoritat judicial, que determina sobre quina de les parts (presumpte agressor o presumpte víctima) s'ha de realitzar l'informe sol·licitat. Aquest informe pericial té com a finalitat aportar elements objectius, ja siguin relatius al vessant psicològic i/o al vessant social, que ajudin el jutge o el tribunal a fonamentar les seves decisions durant el procés penal. També ofereixen suport als jutges quan realitzen l'exploració judicial de testimonis vulnerables.

- **L'Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte (OAVD)**

Aquesta Oficina té per objecte acollir i donar suport emocional a qualsevol persona que es consideri víctima d'un delicte. Si es creu convenient, la persona s'ha de derivar cap a serveis especialitzats de caràcter jurídic, psicològic, sanitari, social, etc. També, si el cas ho requereix, s'ha d'efectuar un acompanyament de la víctima al llarg de tot el procés judicial. Cal tenir present que, arran de l'entrada en vigor de la Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica, i d'acord amb els criteris recollits al Protocol per a la implantació de l'Ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica, l'OAVD passa a ser el punt de coordinació actiu de les ordres de protecció. En aquest sentit, els jutjats que acordin ordres de protecció hauran de comunicar-ho a l'OAVD, així com també les diferents situacions processals que afectin la persona imputada en fase d'execució de la pena.

L'OAVD té establert un Protocol de coordinació amb els centres penitenciaris, pel qual l'Oficina rep informació de l'ingrés del penat al centre, així com dels seus permisos de sortida, i també de la prohibició de les comunicacions amb la víctima quan s'ha dictat una ordre de d'allunyament (contactes telefònics, vis-a-vis...). Per altra banda, en coordinació amb els col·legis d'advocats de Girona i Figueres, es faciliten les gestions a la víctima per a la designació d'un advocat d'ofici.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE
INTERVENCIÓ DE L'OFICINA D'ATENCIÓ A LA VÍCTIMA (OAVD)

4.1.4 La intervenció dels serveis socials dels ens locals

El sistema públic de serveis socials s'estructura en dos eixos: els serveis socials d'atenció primària i els serveis socials d'atenció especialitzada.

Els serveis socials són impulsors del reconeixement dels drets individuals. Estan en permanent coordinació amb els agents socials del territori, entitats i serveis que intervenen en aquest àmbit per tal de dur a terme una atenció integral i degudament articulada per a la resolució de les situacions de violència domèstica i de gènere.

Els **serveis socials d'atenció primària** són els que es troben més a prop dels ciutadans, del seu ambient familiar i social, i estan ubicats a tots els municipis. Són la porta d'accés als serveis socials i orienten i deriven les persones ateses, segons el seu diagnòstic social, als altres serveis de la xarxa i als serveis socials d'atenció especialitzada.

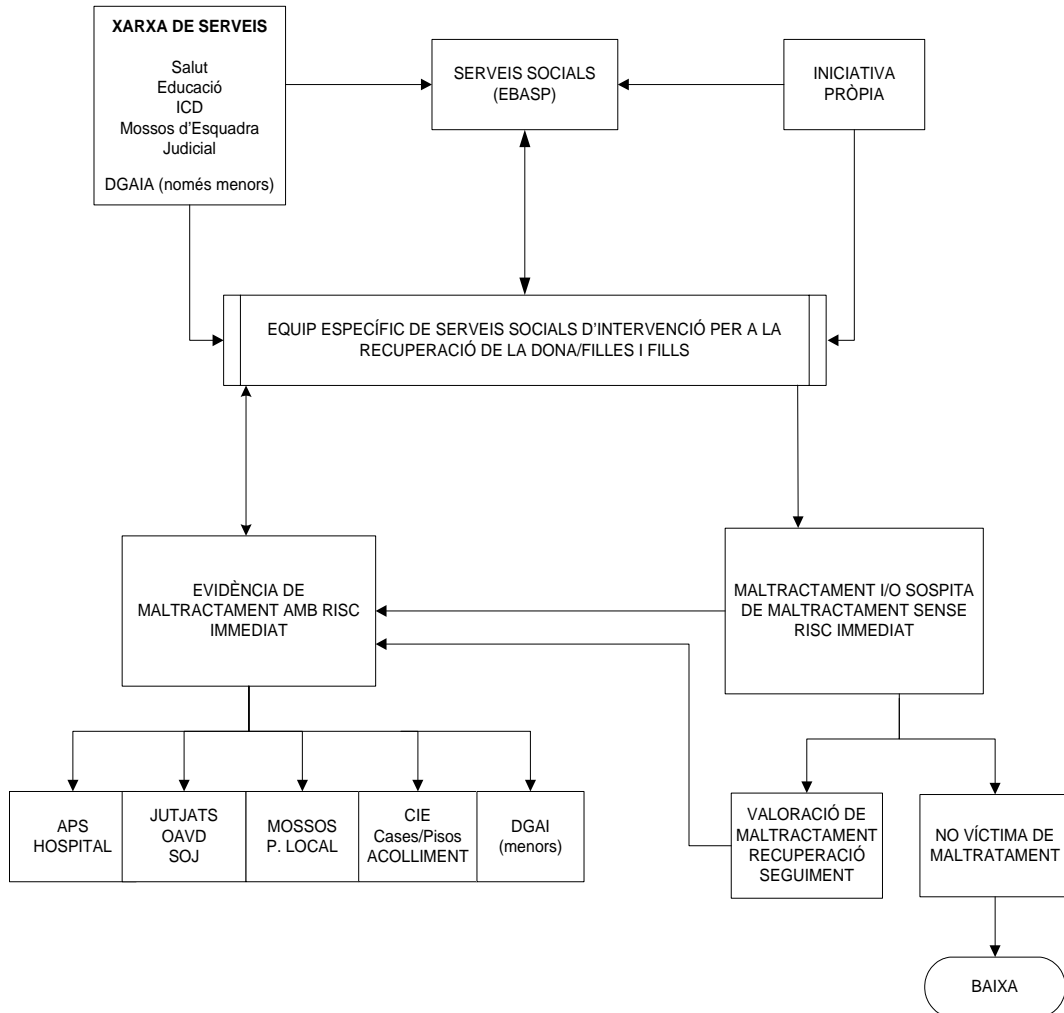
Davant la detecció de situacions de violència domèstica tenen les funcions següents: prevenció, informació, orientació, suport personal, tramitació i gestió de recursos socials i el seguiment de processos de recuperació personal conjuntament amb el **Servei especialitzat d'atenció a la dona en situació de violència de gènere**.

Els **serveis especialitzats d'atenció a la dona** són serveis d'atenció específica a les dones i als seus fills i filles que orienten, donen suport i realitzen el tractament psicològic, individual i/o bé de grup, per a la seva recuperació i, si escau, s'ofereix l'acompanyament en el seu procés d'inserció sociolaboral. L'accés al Servei és a través dels serveis socials d'atenció primària, dels cossos de seguretat, de les àrees bàsiques de salut, de l'Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte, dels serveis educatius, de l'ICD i directament de la pròpia dona.

En les situacions que així ho requereixin, els serveis socials d'atenció primària municipal i comarcal assumeixen l'allotjament d'urgència i l'atenció psicosocial de la dona i dels seus fills, d'acord amb les disposicions judicials de protecció de les víctimes. En el cas de no disposar del suport social i familiar necessari i en situacions de perill de la integritat de la dona, es gestiona l'accés a les cases d'acollida (vegeu el mapa de recursos).

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

INTERVENCIÓ DELS SERVEIS SOCIALS DELS ENS LOCALS

DGAIA: Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència
 APS: Atenció Primària de la Salut
 EBASP: Equip Bàsic d'Atenció Social Primària
 OAVD: Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte
 SOJ: Servei d'Orientació Jurídica
 CIE: Centre d'Intervenció Especialitzada
 ICD: Institut Català de les Dones

4.1.5 La intervenció des del Departament de Benestar i Família

Des del Departament de Benestar i Família es treballa en l'elaboració i el desenvolupament de models i xarxes d'atenció integral, i recuperació de les dones que han estat o estan en situacions de violència, sigui quina sigui la seva forma o expressió. Aquestes xarxes han de permetre donar respostes adients a les necessitats i processos de les dones, així com als seus fills i filles quan són testimonis i/o víctimes d'aquesta violència. L'abast de les actuacions ha d'abastar tots els territoris de Catalunya, amb coordinació dels ens locals i els seus diversos serveis.

Els recursos, serveis i equips de què disposem són els següents:

- **Oficines d'informació de Benestar i Família:** Són punts d'informació general, d'iniciació de tràmits, gestions i de derivació. A la demarcació de Girona disposem de punts d'atenció al ciutadà ubicats a les comarques de l'Alt Empordà, el Ripollès, la Selva i la Garrotxa. A Girona capital el punt d'informació és a la seu dels Serveis Territorials de Benestar i Família.
- **Centre d'Intervenció Especialitzada (CIE):** És un servei públic especialitzat d'atenció integral que ofereix informació, atenció i recuperació a totes les dones i els seus fills o filles afectats per processos de violència. Aquest servei es du a terme en un espai propi i a través d'un equip multidisciplinari que facilita una informació i un assessorament unificat sobre els recursos de la xarxa pública i associativa; una atenció social, terapèutica, especialitzada i continuada amb relació a l'abús patit; una coordinació entre els diferents professionals tant interns com externs, serveis municipals i comarcals, per tal d'unificar criteris d'intervenció i, en funció del procés de la dona, evitar la seva revictimització.
- **Servei d'Acollida per a Dones (CADM):** Servei destinat a oferir acolliment temporal a les dones i als fills que tinguin a càrrec seu, que han patit o pateixen violència de gènere i que han hagut d'abandonar el domicili familiar i no disposen de recursos personals o econòmics per fer front a aquesta situació.

Per poder atendre les dones que han sofert maltractaments, el Departament disposa de cases d'acollida i compta amb pisos pont. Aquests últims són habitatges tutelats que substitueixen temporalment la llar, com a continuació del procés iniciat a les cases d'acollida, amb l'objectiu de continuar el pla de treball establert. Faciliten la plena integració sociolaboral mitjançant un suport personal, psicològic, social, jurídic i de lleure.

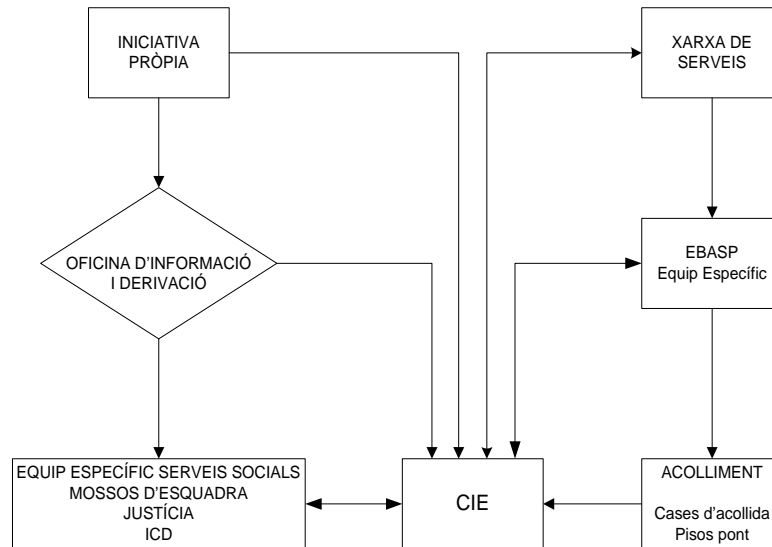
- **Punts de Trobada:** Servei destinat a atendre i prevenir, en un lloc neutral i transitori, en presència de personal qualificat, la problemàtica que sorgeix en els processos de conflictivitat familiar i, en concret, en el compliment del règim de visites dels fills i filles establert per als supòsits de separació i divorci dels progenitors o per als supòsits d'exercici de la tutela per part de l'Administració pública, amb la finalitat d'assegurar la protecció dels menors.

Al llarg del 2006 és prevista la posada en funcionament del primer Punt de Trobada a les comarques gironines.

- **Acolliment Residencial d'Urgències:** Són centres d'atenció i urgències, públics i especialitzats, que ofereixen atenció i acolliment per a dones que es troben en situacions de crisi i de risc per a la seva vida, causades per situacions de violència definides en l'àmbit d'intervenció del servei.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

INTERVENCIÓ DE BENESTAR I FAMÍLIA

EBASP: Equip Bàsic d'Atenció Social Primària
CIE: Centre d'Intervenció Especialitzada
ICD: Institut Català de les Dones

4.1.6 La intervenció des del Departament d'Educació

En els centres educatius, la violència de gènere i la violència domèstica es manifesten, generalment, a través de les altres víctimes, els fills i les filles que viuen aquestes situacions.

Quan es té constància que algun/a alumne/a ha estat objecte de maltractaments cal que el/la tutor/a o professor/a elabori un informe sobre les seves observacions i el/la director/a del centre educatiu trameti aquest informe a la Direcció General d'Atenció a la Infància i doni compte d'aquesta actuació als Serveis Territorials.

Des dels Serveis Territorials d'Educació s'ha de posar en coneixement de la Inspecció Educativa, de l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP) corresponent i del Servei Social d'Atenció Primària.

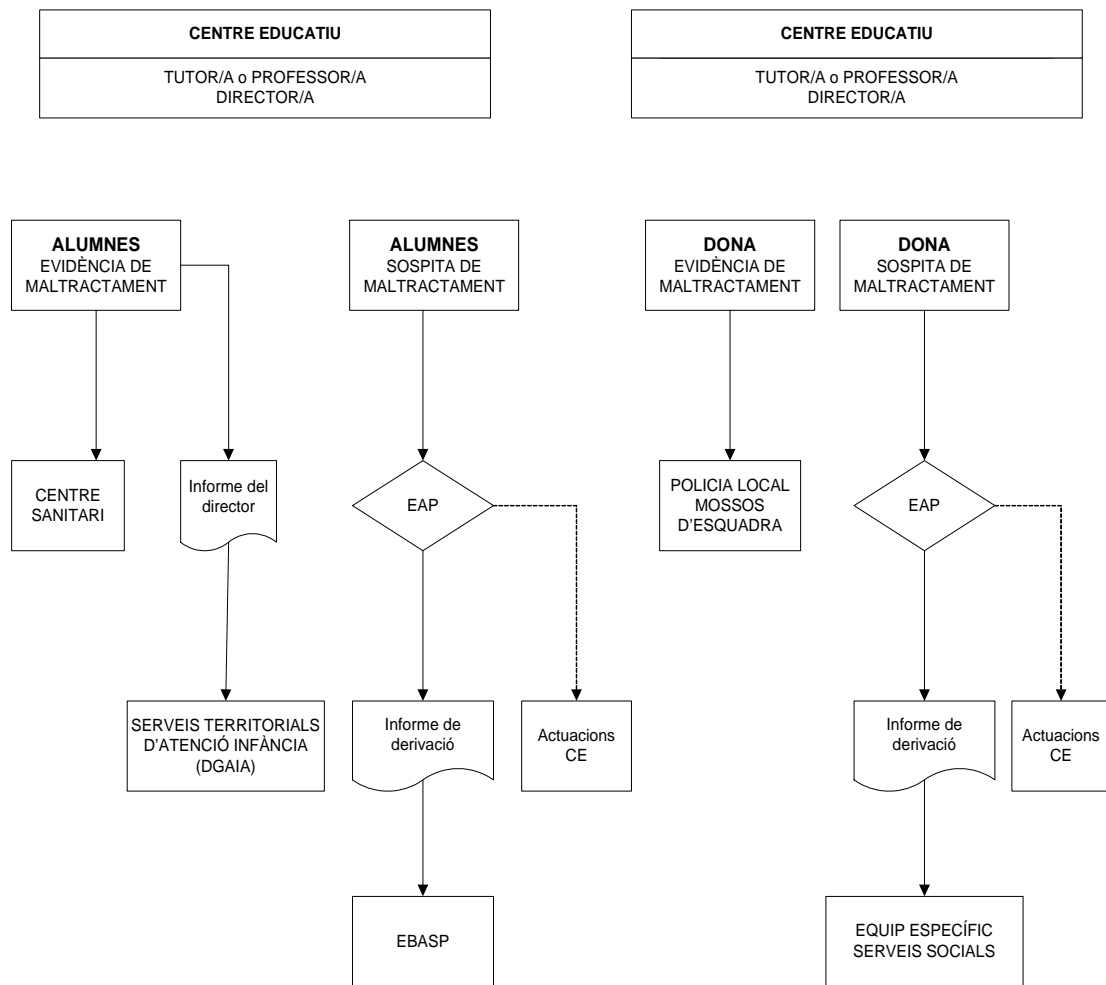
Quan la situació de violència domèstica ha comportat un maltractament evident a l'infant o jove se l'ha d'acompanyar d'urgència a un centre sanitari, des d'on s'ha d'avisar la família, en tractar-se de menors, i s'ha de seguir el protocol d'actuacions previst per a aquest cas.

Quan es tracta d'una sospita i l'alumne/a manifesta una possible situació de violència contra la seva mare a l'àmbit familiar s'ha de demanar, des del centre educatiu, la intervenció de l'EAP i del Servei Social d'Atenció Primària corresponent, que determinaran possibles actuacions, si escau.

Finalment, amb relació als fills i filles que es veuen afectats per un canvi de residència motivat per actes de violència de gènere, els centres docents i/o les comissions d'escolarització, segons els casos, atenen de manera immediata les seves peticions d'escolarització, de conformitat amb el que preveuen les normes que regulen el procediment d'admissió de l'alumnat.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

INTERVENCIÓ DELS CENTRES EDUCATIUS

EAP: Equip d'Assessorament Psicopedagògic
 DGAIA: Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència
 EBASP: Equip Bàsic d'Atenció Social Primària
 CE: Centre educatiu

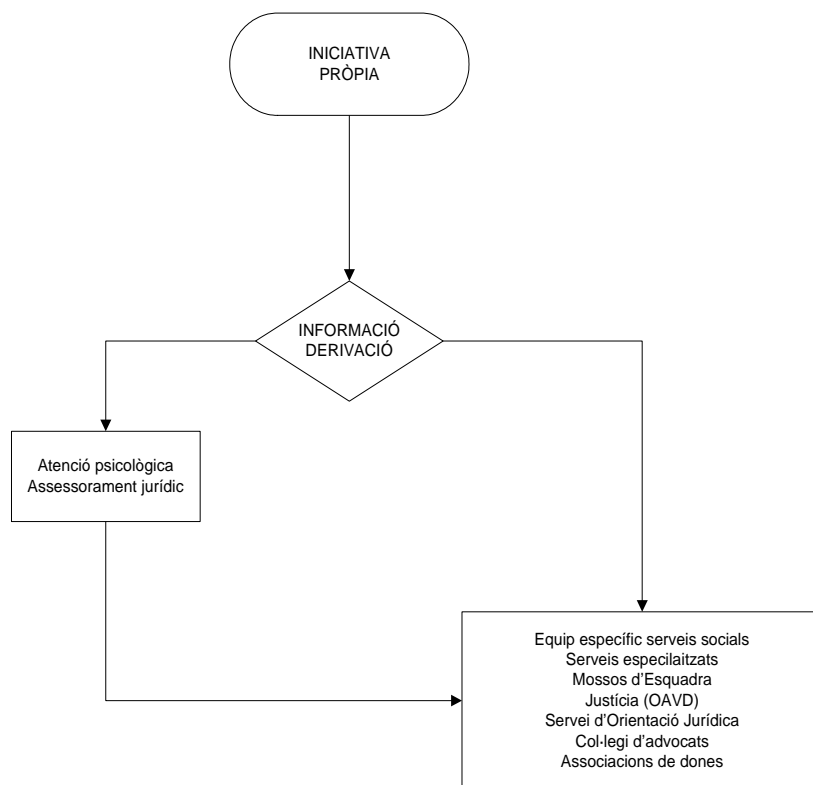
4.1.7 La intervenció des de l'Institut Català de les Dones

L'Institut Català de les Dones, a través de la seva oficina d'informació a Girona, ofereix informació a les dones i a les entitats de dones sobre qualsevol matèria (sanitària, laboral, d'habitatge...), prestant especial atenció a les dones que pateixen o han patit un procés de violència. En aquestes situacions, s'ofereix a la dona tota la informació necessària sobre els recursos existents que poden atendre la seva situació, i si és procedent es deriven als serveis socials de la zona, a l'oficina d'atenció a la víctima o a d'altres recursos comunitaris. També se li ofereix el servei d'atenció psicològica i el servei d'assessorament jurídic de què disposa l'oficina, per acabar de rebre l'orientació més indicada a la seva demanda i necessitats.

L'ICD també compta amb una línia telefònica d'atenció a les dones amb situació de violència, que és un servei gratuït i confidencial que funciona les 24 hores de tots els dies de l'any, i des d'on s'atén en sis idiomes (vegeu el mapa de recursos). Si és necessari, els professionals d'aquest recurs poden contactar amb els serveis d'emergència de la zona de procedència de la dona.

A més, l'Institut Català de les Dones disposa d'un servei d'intervenció postraumàtica que compta amb un equip extern especialitzat de suport a les famílies i a la comunitat per als casos de més gravetat. Aquest suport psicològic està orientat a pal·liar l'impacte del succés traumàtic.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE
INTERVENCIÓ DE L'INSTITUT CATALÀ DE LES DONES (ICD)

OAVD: Oficina d'Atenció a la Victima del Delicte

4.1.8 La intervenció dels advocats

- **Assistència lletrada especialitzada**

A les nostres comarques gironines, les víctimes de maltractaments poden rebre l'assistència lletrada especialitzada mitjançant el **sistema de designa immediata** i del **torn de guàrdia de violència domèstica** del Col·legi d'Advocats de Girona i del Col·legi d'Advocats de Figueres.

La immediatesa d'actuació de l'advocat no exclou la necessitat que la víctima tramiti posteriorment la sol·licitud d'assistència jurídica gratuïta a fi d'obtenir el reconeixement exprés i necessari d'aquest dret, en cas contrari aniran a càrrec de la sol·licitant els honoraris causats en l'exercici professional d'assessorament i defensa dels seus drets i interessos, i de la seva representació processal.

Mitjançant el sistema de **designació immediata** es posa a disposició de les víctimes un lletrat i un procurador que s'hauran de fer càrrec de la defensa i la representació de la víctima en els procediments civils i penals que puguin derivar de la situació de maltractament. Al Col·legi d'Advocats de Girona, els advocats d'aquest servei d'assistència jurídica a la víctima són designats segons un criteri de proximitat geogràfica al domicili on es trobi aquesta víctima, i l'han d'atendre dins el termini de les 24 hores següents a la seva designació. Aquesta designa la realitza de forma immediata el Col·legi d'Advocats de Girona, després de la sol·licitud provisional de la víctima en les oficines habilitades per a aquest servei –SOJ- del Col·legi professional esmentat (vegeu el mapa de recursos).

Altrament, amb la voluntat d'assolir la possibilitat que la víctima de maltractaments disposi de l'assessorament d'un lletrat des del primer moment d'inici de qualsevol diligència, fins i tot de la denúncia, així com arran de les darreres reformes legislatives, s'han anat posant en funcionament **torns de guàrdia** diaris especialitzats a assistir víctimes de violència domèstica.

Actualment, en disposen el partit judicial de Figueres (Col·legi d'Advocats de Figueres) i els partits judicials de Girona, Blanes i la Bisbal d'Empordà (aquests darrers pertanyen al Col·legi d'Advocats de Girona). El torn de guàrdia garanteix que la víctima sigui atesa des de la primera actuació policial o judicial, i tots els dies de l'any.

Recentment, en virtut d'un acord provisional entre el Col·legi d'Advocats de Girona i el Departament de Justícia, s'ha pogut estendre aquesta assistència diària a víctimes de violència domèstica a la resta de partits judicials del Col·legi professional de Girona: Olot, Ripoll, Puigcerdà, Santa Coloma de Farners i Sant Feliu de Guíxols.

La víctima, un cop informada dels seus drets i, per tant, del dret d'assistència jurídica gratuïta, pot sol·licitar l'assistència d'un lletrat del torn de guàrdia. L'autoritat policial o judicial que l'atén ha de requerir d'immediat el professional que per torn correspongui a fi que comparegui a les dependències policials o judicials per assessorar i assistir la víctima en la tutela dels seus drets i interessos.

Aquest torn de guàrdia facilita una assistència jurídica especialitzada a les persones que són víctimes de maltractament, i així mateix garanteix que el lletrat i el procurador que intervenen es facin càrrec de la seva defensa i de la representació en els procediments tant de l'àmbit civil com penal.

Per la qual cosa, en qualsevol cas, el lletrat que per torn correspongui o que s'hagi designat podrà entre d'altres assistir la víctima a la denúncia, sol·licitar les mesures de protecció i/o de regulació de la seva situació familiar o de parella que siguin necessàries en relació al domicili, aliments, fills, o altres, i comparèixer en totes les diligències que es practiquin i en les actuacions penals com a acusació particular.

L'article 20 de la LIVG reconeix legalment el dret a l'assistència jurídica amb un abast i conseqüències especials per a les víctimes de violència de gènere. En virtut d'aquesta Llei s'ha de garantir la defensa jurídica gratuïta i especialitzada de forma immediata a les víctimes que la sol·licitin, o els seus successors, sens perjudici que posteriorment hagin de tramitar l'expedient administratiu necessari per obtenir el reconeixement del dret d'assistència jurídica gratuïta. Aquesta assistència s'ha d'estendre a tots els procediments, civils i penals, i processos administratius que tinguin causa directa o indirecta en la violència soferta. El lletrat, sota el criteri de la unitat de defensa, ha de prestar un assessorament integral de forma entenedora i adequada a les circumstàncies pròpies de la víctima, en especial amb relació a tots els drets que li reconeix la LIVG, i assumir, conseqüentment, l'eficaç realització de totes les accions que necessiti la víctima per a l'efectivitat d'aquests drets.

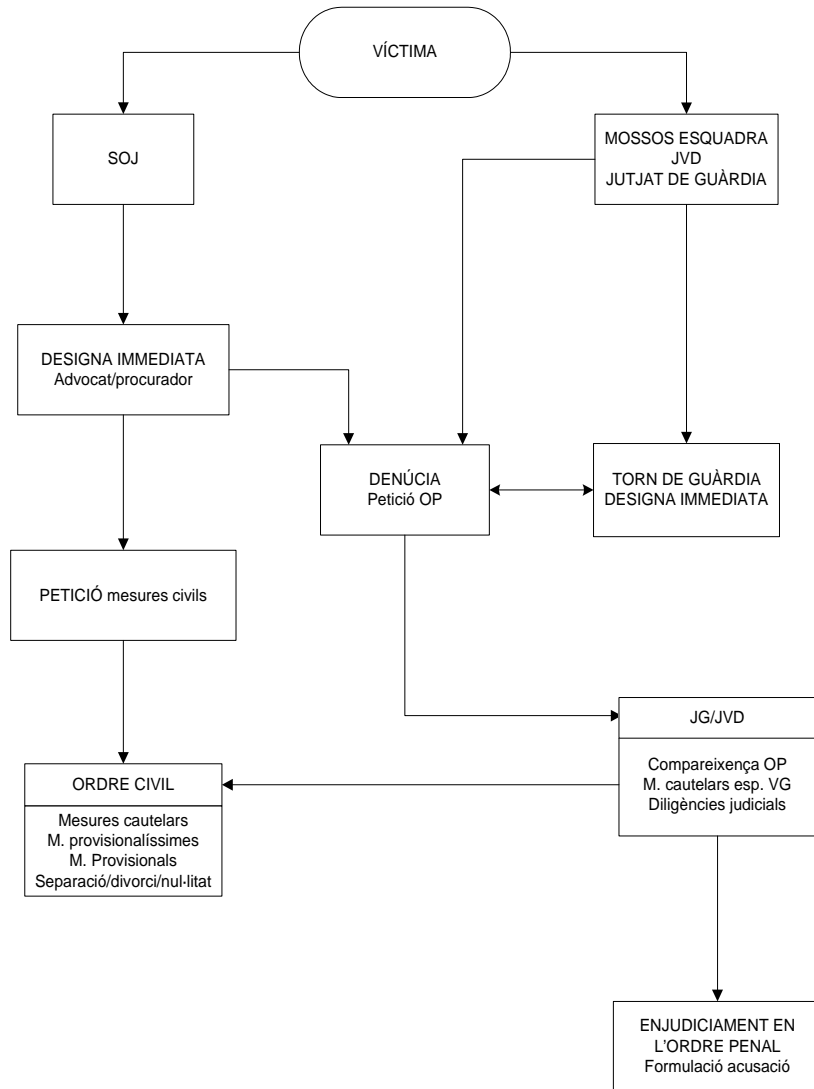
Des del **Servei d'Orientació Jurídica (SOJ)** s'ha d'orientar i gestionar la designació provisional i immediata d'advocat i procurador a la víctima que la sol·liciti, a fi d'iniciar les accions necessàries per a la tutela dels seus drets i interessos. D'aquesta manera es garanteix l'assistència lletrada des de la primera actuació o diligència (vegeu el mapa de recursos).

El Servei d'Orientació Jurídica és un servei públic i gratuït d'atenció personalitzada que ofereixen els col·legis d'advocats de Girona i Figueres, amb la col·laboració del Departament de Justícia, per orientar els ciutadans sobre temes jurídics, per la qual cosa seria desitjable la creació de serveis d'orientació d'aquestes característiques en tots els partits judicials.

Els col·legis d'advocats continuaran divulgant l'existència d'aquest Protocol i les seves actualitzacions a tots els seus col·legiats, i portaran a terme la formació continuada necessària per a una adequada intervenció lletrada.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

INTERVENCIÓ DELS ADVOCATS

OP: Ordre de protecció
SOJ: Servei d'Orientació Jurídica
JVD: Jutjat de Violència contra la Dona
JG: Jutjat de guàrdia
VG: Violència de gènere

4.1.9 La intervenció de la Fiscalia

Amb independència de les altres funcions que corresponen amb caràcter general al Ministeri Fiscal per a la salvaguarda dels drets dels ciutadans i l'exercici de les accions judicials procedents, l'any 1992 es va crear a la Fiscalia de l'Audiència Provincial de Girona el Servei d'Atenció a la Víctima, mitjançant el qual es feia un tractament individualitzat, es controlaven les executòries i s'atenien tots aquells perjudicats que, per raó de delictes o faltes, sol·licitaven entrevistes personals, principalment referides a abusos sexuals, maltractaments i delictes que donaven lloc a petició de responsabilitats civils.

A la Junta de Fiscalia es va acordar que, amb la finalitat de garantir la protecció dels drets de les víctimes objecte de maltractaments, el Ministeri Fiscal sol·licités les mesures judicials pertinents i informés el fiscal en cap dels casos de maltractaments a dones, menors i persones desvalgudes, així com de les qualificacions provisionals i dels judicis orals per aquests delictes. Això possibilitava l'atenció directe de les víctimes que s'adreçaven a la Fiscalia i la coordinació amb el Servei d'Atenció a la Víctima per elaborar un fitxer informàtic sobre aquests delictes i faltes.

Posteriorment, la Fiscalia General de l'Estat, per mitjà de la Circular 1/1998, sobre la intervenció del Ministeri Fiscal en la persecució dels maltractaments en l'àmbit domèstic i familiar (que recull alguns dels aspectes ja portats a terme per la Fiscalia de l'Audiència Provincial de Girona), va crear un servei de violència familiar en cada fiscalia amb funcions de coordinació, i va anar establint pautes unitàries d'actuació en posteriors circulars, com la Circular 3/2003, sobre algunes qüestions processals relacionades amb l'Ordre de protecció, i la Circular 4/2003, sobre els nous instruments jurídics en la persecució de la violència domèstica; així com en la Instrucció 4/2004, de 14 de juny, sobre protecció de les víctimes de delictes de violència domèstica i reforçament de les mesures cautelars aplicables, la Instrucció 2/2005 i la Instrucció 7/2005, relatives a temes de violència contra la dona, i finalment la Circular 4/2005, relativa als criteris d'aplicació de la LIVG.

De conformitat amb el que disposa el seu Estatut orgànic (Llei 50/1981, de 30 de desembre), el Ministeri Fiscal "té com a missió promoure l'acció de la justícia en defensa de la legalitat, dels drets dels ciutadans i de l'interès públic tutelat per la Llei, d'ofici o a petició dels interessats", a més ha de "vetllar per la protecció processal de les víctimes" i actuar en defensa dels menors, incapaços i persones desvalgudes. En els supòsits de violència de gènere i domèstica està legitimat per demanar les mesures judicials de protecció quan constati la comissió de un delicte o falta contra la vida, integritat física o moral, llibertat sexual, llibertat o seguretat contra alguna de les persones a les quals es refereix l'article 173.2 del Codi penal i l'existència d'una situació objectiva de risc per a la víctima. A més, en tots els casos intervé en la compareixença judicial que convoca el jutge de violència contra la dona o el jutge de guàrdia per establir mesures de protecció demanant les mesures cautelars penals adients per protegir la víctima o víctimes i, quan hi hagi fills menors o incapaços, vetllant sempre pel seu interès, i pot demanar mesures en la seva protecció en l'àmbit civil.

Una vegada incoada una causa penal per delicte o falta de violència de gènere o domèstica, el fiscal intervé de manera activa durant tota la tramitació de la causa proposant aquelles proves que considera adients per provar el fet denunciat. Quan a la causa hi ha prova suficient presenta l'escrit d'acusació que demana les penes i responsabilitats civils corresponents derivades del delicte o falta a favor de les víctimes, estiguin o no representades, intervenint en l'acte del judici oral i posteriors recursos fins que sigui dictada una sentència ferma.

En l'execució de les sentències, el Ministeri Fiscal vetlla especialment per al compliment de la Sentència en allò que es refereix al pagament de les indemnitzacions civils, sol·licitant totes les mesures possibles perquè puguin ser satisfetes o perseguint els delictes que s'han pogut cometre per burlar-les (aixecament de béns).

En l'àmbit de la violència de gènere, la LIVG ha creat la Secció contra la Violència sobre la Dona en l'àmbit de les fiscalies de les audiències provincials, amb la finalitat d'intervenir en els procediments penals per fets constitutius de delictes o faltes, la competència dels quals estigui atribuïda als jutjats de violència sobre la dona, i intervenir directament en els processos civils la competència dels quals estigui atribuïda als jutjats de violència sobre la dona.

En aquesta Secció, encapçalada per la fiscal delegada de la Fiscalia de l'Audiència Provincial de Girona, es porta un registre dels procediments que se segueixen relacionats amb la violència de gènere per consulta interna dels fiscals que tinguin coneixement d'un procediment en matèria de violència sobre la dona.

4.2 FASE D'INTERVENCIÓ JUDICIAL

- **Fase d'intervenció judicial: violència de gènere i violència domèstica**

(per a més detall vegeu l'annex jurídic)

A partir de l'entrada en vigor de la Llei orgànica 1/2004 integral de protecció contra la violència de gènere (LIVG, en l'annex) s'ha de distingir el procediment judicial en els casos de **violència de gènere (VG)** del procediment en la resta de casos de **violència domèstica (VD)**.

També a partir de la Llei integral, distingirem entre delictes de VG i els delictes de VD.

Els assumptes de violència de gènere els coneixeran els jutjats de violència contra la dona (JVD); i els assumptes de violència domèstica, els jutjats de primera instància i instrucció, com abans de la Llei integral.

La gran novetat d'aquesta Llei integral va ser la creació dels JVD. Vegem quan actuen.

- **Intervenció judicial en casos de violència de gènere: els jutjats de violència contra la dona**

Els **jutjats de violència contra la dona** són òrgans judicials especialitzats que assumeixen tant competències penals com civils en l'àmbit de la violència de gènere (no de la violència domèstica).

En cada partit judicial existeix un òrgan judicial que assumeix les competències pròpies dels jutjats de violència contra la dona. A les comarques gironines, segons l'acord del ple del CGPJ de 27 d'abril de 2005, assumeixen amb caràcter exclusiu el coneixement de les matèries de violència contra la dona:

Partit judicial de Girona:	Jutjat d'Instrucció núm. 1
Partit judicial de Figueres:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 7
Partit judicial de Blanes:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 5
Partit judicial de la Bisbal d'Empordà:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 4
Partit judicial de Sant Feliu de Guíxols:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 3
Partit judicial de Santa Coloma de Farners:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 2

Partit judicial d'Olot: Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1
Partits judicials de Ripoll i Puigcerdà: Jutjat de Primera Instància i Instrucció Únic
(Vegeu l'annex d'adreces i telèfons)

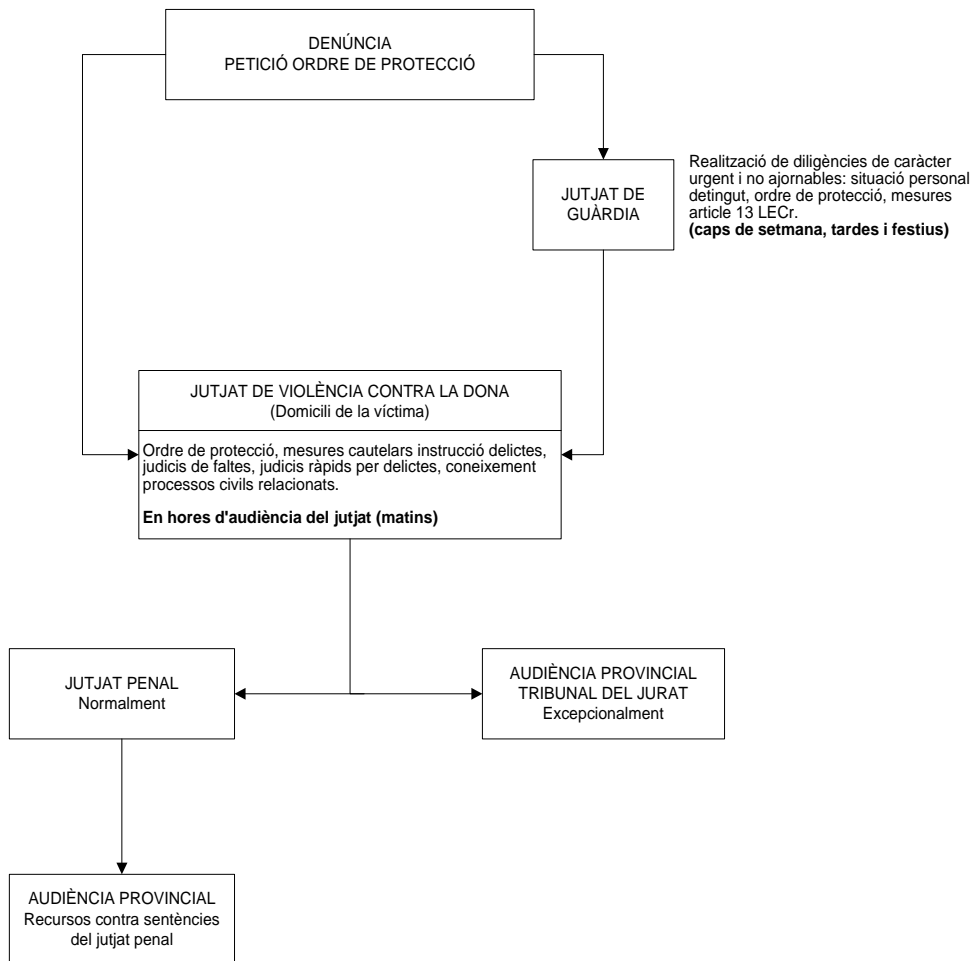
Aquests jutjats, a més de la competència exclusiva en temes de violència de gènere, tenen encomanades altres competències (civils i penals) que la junta de jutges de cada partit judicial ha decidit i que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ha ratificat. Són jutjats que anomenem "compatibles" en el sentit que tenen també altres competències atribuïdes.

Aquests jutjats de la demarcació de Girona, per tant, no són jutjats anomenats "exclusius", 21 a tot Espanya, que es dediquen només a aquesta classe de temes (VG). A Catalunya, només n'existeixen tres a Barcelona capital.

Cal remarcar que els JVD (exclusius) no fan mai guàrdies. Per contra, els jutjats JVD "compatibles", atès que continuen essent jutjats d'instrucció (per altres matèries), fan guàrdies setmanals quan els pertoca. Aleshores, fan dues funcions alhora (de JG i de JVD).

PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA I DE GÈNERE

COMPETÈNCIA DELS JUTJATS

5 SEGUIMENT DEL PROTOCOL

La fase de seguiment és la culminació de la vocació permanent de perseverar en la lluita contra la violència domèstica i de gènere.

En aquesta fase la Subcomissió de Seguiment del Protocol de violència domèstica i de gènere de la demarcació de Girona, formada per representants de les institucions que van signar el Protocol, en reunions periòdiques analitza els problemes que sorgeixen en l'aplicació del Protocol, així com també qualsevol incidència que en pugui millorar la coordinació en l'execució. Al mateix temps, l'actualitzen amb noves propostes o recomanacions i es coordinen segons les noves situacions.

Amb aquest objectiu la Subcomissió de Seguiment d'aquest Protocol ha treballat en el marc general de la Comissió de Coordinació de Girona, la qual també té altres subcomissions dedicades a altres protocols: mutilació genital femenina, maltractaments i abusos sexuals a menors i sobre el tractament informatiu de les notícies relacionades amb la violència domèstica.

Per tal de dotar-lo de més agilitat i possibilitar-ne un funcionament més adequat a les necessitats, la Subcomissió de Seguiment va acordar constituir una Comissió Tècnica (CT), amb representants de les institucions amb treball directe i que faria les funcions de seguiment pròpiament dites, i el Plenari amb totes les institucions, que es reuniria com a mínim 2 vegades l'any i que és el marc on la Comissió Tècnica presenta les propostes per a la seva aprovació.

Amb aquesta nova organització es va augmentar la capacitat tècnica i funcional de la CT, la qual cosa ens va permetre actuar de *facilitadors* per a la creació de **comissions comarcals**; i amb això, a més d'implicar directament l'administració local en la lluita contra la violència domèstica i de gènere, la CT podia contactar amb les persones que treballen directament amb les víctimes i disposar d'un coneixement exacte dels recursos i del seu funcionament en cada territori. El funcionament de totes les comissions comarcals a la demarcació de Girona és ja una realitat. Creiem que aquesta ha estat una de les iniciatives més reeixides en la lluita contra la violència.

A més, i continuant amb l'esperit fundacional, la CT continua treballant amb nous objectius, com, per exemple, l'adaptació, en forma de protocol, de la Guia per a l'abordatge de la problemàtica mèdica i legal de les persones grans, elaborada pel Col·legi Oficial de Metges de Girona.

La CT està formada per representants dels ens següents:

Departament de Benestar i Família

Serveis socials de municipis de més 20.000 habitants

Serveis socials de consells comarcals

Departament d'Educació

Departament de Salut

Departament de Justícia

Polícia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra

Col·legi d'Advocats de Girona

Institut Català de Medicina Legal

Institut Català de les Dones

6 PROPOSTES FINALS

1. La prevenció és el millor antídote contra la violència domèstica i de gènere. És per això que es recomana que en les comarques gironines es facin campanyes publicitàries, xerrades o taules rodones on es doni publicitat i informació del problema i que, com a mínim, es facin en les nou poblacions on hi ha jutjats d'instrucció. També es recomana conscienciar tots els agents socials que hi intervinguin a fi de detectar i combatre aquests delictes o faltes.
2. Es recomana que tot el personal integrant de totes les administracions tingui el suport d'una formació professional continuada que li permeti afrontar les situacions diferents que se li presentin. La informació i la formació de tot aquest personal és una condició indispensable per a un bon abordatge del problema. Per això es proposa que es duguin a terme jornades de formació per a tots els treballadors per tal que coneguin els circuits legals d'actuació i denúncia en casos de maltractaments a dones. És necessari incrementar i actualitzar periòdicament la formació de personal especialitzat en el tractament d'aquesta classe de delictes en els cossos policials.
3. És urgent elaborar més programes de rehabilitació i resocialització pels homes (adults i joves) agressors.
4. També és urgent disposar de programes per a la prevenció i recuperació de menors que han viscut i/o patit situacions de violència domèstica i/o de gènere.
5. Cal disposar de punts de trobada a tots els partits judicials i/o a cada comarca.
6. Cal garantir la recuperació de la dona amb una prestació econòmica suficient que asseguri la seva autonomia econòmica.
7. Cal avançar en la dotació als equips d'assessorament judicial actualment existents de mitjans personals i materials perquè puguin estar presents en tots els partits judicials.
8. És necessari que a tots els partits judicials es disposi de suficients mitjans audiovisuals en les seves seus per garantir la no-confrontació visual entre víctima i agressor.
9. Es recomana que tots els deganats dels jutjats de les comarques gironines reparteixin amb caràcter de màxima urgència totes les sol·licituds de mesures provisionals prèvies (les de l'article 771 de la Llei d'enjudiciament civil) per escurçar al màxim períodes de risc i que sigui permanent i fluïda la coordinació entre els jutjats de guàrdia i el jutjat que assumeixi el coneixement dels assumptes en matèries pròpies dels jutjats de violència contra la dona, i entre aquests i els altres jutjats d'instrucció i penals.
10. Cal fer la màxima difusió entre els operadors jurídics sobre el contingut de la Guia pràctica d'actuació contra la violència domèstica, aprovada pel Consell General del Poder Judicial en data 21 de març de 2001, així com del Protocol per a la implantació de l'Ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica i de la Guia pràctica de la LIVG, de juny de 2005 (actualitzat en www.poderjudicial.es).
11. És indispensable l'ampliació d'un torn de guàrdia especialitzat per a l'assistència lletrada a la víctima de violència domèstica i de gènere durant les 24 hores del dia de tots els dies de l'any, i en tots els partits judicials que encara no el tenen.
12. D'acord amb la LIVG s'ha de garantir la defensa i assistència jurídica a les víctimes de violència de gènere, per la qual cosa s'han d'adoptar les mesures necessàries per designar de forma

immediata un lletrat d'ofici a la víctima en els procediments que se segueixin per violència de gènere.

13. També recomanem l'establiment d'un servei d'orientació jurídica a tots els partits judicials.
14. Per a la implantació d'aquest Protocol cal que les administracions públiques dotin dels recursos suficients a fi de portar a terme la creació dels torns de guàrdia especialitzats i l'establiment dels serveis d'orientació jurídica esmentats.
15. Es demana a totes les institucions implicades que potenciïn i dotin dels recursos corresponents a la Comissió de Seguiment Tècnic, en la qual estan representats jutges, fiscals, advocats, gerents o directors de centres hospitalaris, policia judicial, metges forenses, treballadors socials i educadors per continuar fent un seguiment adient d'aquest problema multidisciplinari i del grau de compliment d'aquest Protocol.
16. Es demana que des del Departament d'Educació es programin activitats de formació als educadors i educadores i a les famílies amb l'objectiu que ningú consideri la violència una forma de resoldre conflictes i que es doni continuïtat i s'engeguin nous projectes per fomentar la convivència en igualtat entre nens i nenes i nois i noies.
17. Cal fer la màxima difusió del mapa de recursos per a la dona víctima de violència de gènere de les comarques de Girona, que serà puntualment actualitzat a la www.gencat.net/justicia/ciutadans/atencio/cvdgir/index.htm, per la qual cosa és imprescindible que totes les administracions i institucions comuniquin a la Comissió de Seguiment d'aquest Protocol els canvis que es vagin produint (Serveis Territorials de Justícia, carrer Güell, 89, 17005 Girona, tel. 972 405800).

7 ANNEXOS

7.1 ANNEX JURÍDIC

I- Competència del JVD en l'àmbit penal: delictes relacionats amb la violència de gènere.

Els Jutjats de Violència sobre la Dona (JVD) tenen competència objectiva i funcional per instruir els processos per delictes i per jutjar les faltes relacionades amb la violència de gènere.

Perquè estiguem davant un delicte o falta relacionat amb la violència de gènere es requereix que es donin dos requisits: un relatiu a les persones que són subjecte actiu i passiu de la infracció penal i l'altre relatiu a la classe del delicte o falta comesa.

- **Per raó de les persones:**

La violència ha de tenir com a autor un home i com a víctima una dona i entre ambdós ha d'existir, o ha d'haver existit, una relació matrimonial o relació similar d'afectivitat, amb convivència o sense.

També inclou la violència contra els descendents de l'autor o de l'esposa o dona unida per relació similar d'afectivitat i els menors o incapaços que visquin amb l'autor o que n'estiguin sotmesos a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet de la seva esposa o convivent, sempre que també s'hagi produït un acte de violència de gènere contra la dona.

En conseqüència, tots aquells altres delictes o faltes que es produeixin entre membres d'una unitat familiar (amb convivència) seran delictes de violència domèstica, però no delictes de VG. Per exemple, quan sigui la dona l'agressora i l'home l'agredit; quan es produeixi una agressió d'un fill contra un pare o contra l'avi; o bé en el cas d'agressions entre parelles homosexuals casades o de fet, o bé en el cas d'agressió d'un germà contra un altre quan visquin junts.

- **Per raó dels delictes o faltes:**

La violència ha de consistir en alguna de les infraccions penals següents:

Homicidi (articles del 138 al 143 CP), avortament (articles del 144 al 146 CP), lesions (articles del 147 al 156 CP), lesions al fetus (articles 157 i 158 CP), delictes contra la llibertat (articles del 163 al 172 CP), delictes contra la integritat moral (articles del 173 al 177 CP), delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals (articles del 178 al 190 CP), qualsevol altre delicte comès amb violència o intimidació, qualsevol delicte contra els drets i deures familiars (articles del 223 al 233 CP), faltes contra les persones (articles del 617 al 622 CP) i contra el patrimoni (articles del 623 al 628 CP). Delictes o faltes connexes amb els anteriors (article 17 bis LECr).

Els jutjats de violència sobre la dona tenen competència també per jutjar els casos seguits pels tràmits dels judicis ràpids (article 801 LECr) i les faltes immediates quan, a més dels requisits exposats (per raó de les persones i per raó dels delictes i faltes), es donin les condicions processals exigides per a la tramitació d'aquests procediments.

Els jutjats de violència sobre la dona tenen competència també per a l'adopció de l'Ordre de protecció a les víctimes de violència de gènere, sense perjudici de la competència atribuïda al jutjat de guàrdia que la té quan l'OP es demani fora de les hores d'audiència del JVD (matins).

La competència territorial correspon al jutjat de violència contra la dona que correspongui al domicili real de la víctima en el moment de comissió dels fets, amb independència del lloc dels fets (article 15 bis LECr). Això vol dir que si es presenta l'OP en un partit judicial diferent al del domicili de la víctima (per exemple, perquè la parella estava passant les vacances en un altre lloc diferent al del seu domicili habitual), la competència per resoldre aquella petició d'OP és sempre del jutjat de guàrdia, tant en hores d'audiència com fora d'hores d'audiència, i un cop el JG hagi resolt la petició s'ha d'inhibir al JVD del domicili de la víctima, que és el definitivament competent, però no al JVD del lloc on s'ha demanat l'OP perquè aquest mai serà competent i també hauria d'inhibir-se al seu homòleg del domicili de la víctima.

II-Competència del JVD en l'àmbit civil.

Els jutjats de violència contra la dona també tenen competència, exclusiva i excoent, quan concorrin els requisits següents:

- Que es tracti d'un dels processos civils següents: filiació, paternitat i maternitat; nul·litat del matrimoni, separació i divorci; els que tractin sobre les relacions entre pares i fills; els que tinguin per objecte l'adopció o modificació de mesures de transcendència familiar; els que tractin exclusivament de la guarda i custòdia de fills i filles menors d'edat o dels aliments reclamats per un progenitor contra l'altre en nom dels fills i filles menors; els que tracten de la necessitat de l'assentiment en l'adopció, els que tinguin per objecte l'oposició a les resolucions administratives en matèria de protecció de menors.
- Que alguna de les parts sigui víctima d'actes de violència de gènere que hem vist en l'apartat anterior.
- Que alguna de les parts sigui imputada com a autor, inductor o cooperador necessari dels actes de violència de gènere.
- Que s'hagin iniciat davant del jutjat de violència contra la dona actuacions penals per delictes o falta a conseqüència d'un acte de violència contra la dona o s'hagi adoptat una Ordre de protecció a una víctima de violència de gènere.

Per tant, es pot concloure que sempre que tinguin competència penal en cas denunciat, la tindran també civil. Però si no hi ha competència penal (per exemple, perquè s'hagi arxivat la denúncia o bé s'hagi jutjat l'home i l'hagin absolt), el JVD ja no té competència civil per als assumptes que li entrin a partir d'aquell moment amb relació a aquella parella.

III-Competències dels jutjats d'instrucció en funcions de guàrdia (JG) en els procediments per delictes relacionats amb la violència de gènere.

Els jutjats d'instrucció en funcions de guàrdia –siguin o no de violència contra la dona- continuen tenint competència per a la realització de les diligències de caràcter urgent i no ajornables, com per exemple la situació personal del detingut, l'ordre de protecció o les mesures previstes en l'article 13 LECr.

Practicades les actuacions urgents i no ajornables, el jutjat d'instrucció de guàrdia s'ha d'inhibir a favor del jutjat de violència sobre la dona del domicili de la presumpta víctima.

Normalment, doncs, és el JG el que, tan els caps de setmana com les tardes en les quals està tancat el JVD, s'ha de fer càrrec de les denúncies, de resoldre la petició de les ordres de protecció (OP) que li demanin i dels detinguts.

IV-Competència per jutjar els delictes relacionats amb la violència de gènere (VG) i per conèixer dels recursos previstos contra les resolucions dels jutjats de violència sobre la dona.

Normalment, els delictes relacionats amb la violència de gènere els ha de jutjar el jutjat penal, perquè la pena de presó prevista té una duració no superior a cinc anys.

L'Audiència Provincial (la sala especialitzada en VG que a Girona és la Secció Quarta) ha de conèixer dels recursos previstos contra les resolucions dictades pels jutjats de violència sobre la dona, tant en els processos penals com civils, i dels recursos contra les sentències dictades pel jutjat penal.

V-Competència per a l'execució de les sentències dictades respecte a delictes relacionats amb la violència de gènere.

L'execució de la sentència correspon sempre al jutjat penal (encara que sigui dictada en judici ràpid davant el jutjat de violència sobre la dona) o a l'audiència provincial que l'hagi dictat.

LA INTERVENCIÓ JUDICIAL EN ELS CASOS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA (NO DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE)

En els casos de violència domèstica no considerats com a violència de gènere la competència territorial, objectiva i funcional per instruir, adoptar mesures cautelars i jutjar segueix les regles ordinàries: jutjats de pau, jutjats d'instrucció, jutjats de primera instància i instrucció, jutjats penals i Audiència Provincial.

LES MESURES CAUTELARS JUDICIALS FINS A LA SENTÈNCIA DEFINITIVA

Els jutges d'instrucció (JI) i de violència sobre la dona (JVD), a fi d'aplicar les mesures adients per tal d'assegurar la integritat de les víctimes i tenir un coneixement complet de la situació familiar de la víctima i de l'agressor, han de poder comptar, al llarg de la instrucció, amb els diagnòstics següents:

- L'informe del metge forense que ha d'intervenir tant per detectar els maltractaments a la víctima com en el reconeixement psiquiàtric de l'agressor.
- Els informes de l'Equip d'Assessorament Tècnic o d'altres organismes especialitzats en la matèria.

Tot això contribuirà al fet que l'adopció de les mesures penals i civils previstes siguin les més adients i objectives.

L'obligada comunicació del jutjat d'instrucció i de violència sobre la dona a l'Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte de tota resolució relativa a l'Ordre de protecció (en què l'acorda, la modifica, la denega o la deixa sense efecte) facilitarà en gran manera l'actuació coordinada de les administracions implicades.

Podem distingir tres tipus o nivells de mesures judicials que tenen caràcter acumulatiu: aquelles previstes en general per a qualsevol víctima, aquelles previstes específicament per a les víctimes de violència domèstica i, per últim, el nivell de màxima protecció per a la tutela de les víctimes de violència de gènere. Totes elles les podem resumir en el quadre següent:

Les mesures cautelars (fins a la sentència definitiva)

Penals:

- La protecció d'ofesos o perjudicats pel delictes (article 13 de la LECr)
- La detenció (articles del 489 al 501 de la LECr)
- La presó provisional (articles 503 i 504 de la LECr)
- La llibertat provisional amb fiança o sense (articles 529 i 530 de la LECr)
- La retirada d'armes (article 13 de la LECr)
- La prohibició de residir o d'acudir i la prohibició de comunicació i aproximació (article 544 bis LECr)
- L'Ordre de protecció (article 544 ter LECr)

Civils:

- La protecció dels fills (article 134 del CF)
- Les mesures de nul·litat, separació i divorci: ús d'habitatge familiar, aliments, guarda i custòdia dels fills... (articles 771 i 773 de la LEC)
- L'internament per raó de trastorn psíquic (article 763 de la LEC)
- La sortida obligatòria de l'agressor del domicili (article 64.1 LIVG)
- La suspensió de la potestat de fer de pare o guarda i custòdia de menors (article 65 LIVG)

I. Mesures cautelars judicials especials per als supòsits de violència domèstica i de gènere: l'ordre de protecció

En els casos de violència domèstica i de gènere, a més de les mesures penals i civils generals per a tots els delictes i que ja hem inclòs en el quadre anterior, es poden adoptar les mesures penals i civils que es preveuen dintre de l'anomenada Ordre de protecció per a les víctimes de violència domèstica (OP) de l'article 544 ter LECr. Aquesta OP no ha estat modificada per la LIVG i, per tant, s'aplica també en els casos de VG (recordem: l'home contra la dona i/o fills en una relació o exrelació de parella).

L'ordre de protecció és una resolució judicial que, en els supòsits en què existeixin indicis fonamentats de la comissió de delictes o faltes de violència domèstica on hi ha una situació objectiva de risc per a la víctima, s'exerceix mitjançant l'adopció de mesures cautelars penals i/o civils, a més d'activar una sèrie de mesures d'assistència i protecció social.

L'ordre de protecció la pot acordar el jutge d'ofici. A aquest efecte, les entitats i organismes assistencials, públics o privats, que tinguin coneixement d'algun fet constitutiu de violència domèstica, l'hauran de posar immediatament en coneixement del jutge de guàrdia o del Ministeri Fiscal.

L'ordre de protecció la pot sol·licitar la víctima, qualsevol persona que tingui amb la víctima alguna de les relacions de parentiu indicades en l'article 173 CP i el Ministeri Fiscal.

L'ordre de protecció pot demanar-se a qualsevol comissaria de policia, al jutjat, a la fiscalia, a les oficines d'atenció a la víctima, als serveis socials i institucions assistencials dependents de les administracions públiques i als serveis d'orientació jurídica del col·legi d'advocats.

L'ordre de protecció confereix a la víctima un **estatut integral de protecció** que ha de comprendre les mesures civils, penals i assistencials i de protecció social establertes en l'ordenament jurídic i pot fer-se valer davant qualsevol autoritat i administració pública. Això explica l'obligació dels jutjats a comunicar totes les ordres de protecció a l'Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte (Serveis Territorials de Justícia de Girona, fax 972 940454).

L'ordre de protecció implica el dret de la víctima a ser informada permanentment sobre la situació processal de l'agressor i la seva situació penitenciària.

Les mesures que pot adoptar el jutge són:

- **Mesures penals:** es pot adoptar qualsevol de les mesures previstes en la legislació processal penal i vistes en l'apartat anterior de mesures cautelars judicials generals (privatives de llibertat, presentacions personals davant el jutjat, ordre d'allunyament, prohibició de comunicació, prohibició de tornar al lloc del delicte o residència de la víctima, prohibició de tinença i la retirada d'armes i altres objectes perillosos).
- **Mesures civils:** atribució de l'ús de l'habitatge familiar, determinar el règim de custòdia, visites i comunicació amb els fills, règim de prestació d'aliments, així com qualsevol disposició que es consideri oportuna a fi d'apartar el menor d'un perill o d'evitar-li perjudicis. Aquestes mesures només les pot sol·licitar la víctima o el seu representant legal, i el Ministeri Fiscal quan existeixin fills menors o incapaços.

A més, l'ordre de protecció comporta una sèrie de mesures assistencials i de protecció social, com ara la protecció policial, l'assistència sanitària, l'assistència psicològica, la renda d'inserció, l'ingrés en cases d'acollides, etc. que pot adoptar, si escau, l'Administració corresponent.

II. Més mesures cautelars especials de protecció a la víctima de violència de gènere

En aquests casos, a més de les mesures previstes en els dos punts anteriors (entre les quals es troba l'ordre de protecció, article 62 LIVG), es poden adoptar les següents:

- Sortida obligatòria de l'agressor del domicili en el qual hagi estat convivint amb la víctima o d'on tingui la seva residència la unitat familiar, així com la prohibició de tornar-hi (article 64.1 LIVG).
- Excepcionalment, el jutge podrà autoritzar a la persona protegida a fi que concerti, amb una agència o societat pública on n'hi hagi i que inclogui dintre de les seves activitats la de l'arrendament d'habitatges, la permuta de l'ús atribuït de l'habitatge familiar de la qual siguin copropietaris per a l'ús d'un altre habitatge, durant el temps i en les condicions que es determinin (article 64.2 LIVG).
- Prohibir a l'agressor aproximar-se a la persona protegida a qualsevol lloc on aquesta es trobi, així com apropar-se al seu domicili, lloc de treball o qualsevol altre que freqüenti. Podrà acordar-se la

utilització d'instruments amb la tecnologia adequada per verificar d'immediat el seu incompliment (article 64.3 LIVG).

- Prohibir a l'agressor qualsevol classe de comunicació amb la persona o persones que s'indiqui (article 64.5 LIVG).
- Suspendre l'agressor de l'exercici de la potestat de fer de pare o de la guarda i custòdia de menors (article 65 LIVG).
- Suspendre el règim de visites de l'agressor amb els seus descendents (article 66 LIVG).
- Suspendre el dret a tenir, portar o fer ús d'armes (article 67 LIVG).
- Protegir la intimitat de les víctimes, tant pel que fa a les dades personals com respecte a la possibilitat de desenvolupar les vistes a porta tancada (article 63 LIVG).

Aquestes mesures les pot adoptar el jutge d'ofici o es poden adoptar a instància de la víctima, dels fills, de les persones que convisquin amb elles o es trobin subjectes a la seva guarda o custòdia, del Ministeri Fiscal o del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, mitjançant els serveis d'atenció a la víctima que en depenen.

Aquestes mesures es podran mantenir després de la sentència i mentre es tramiten els eventuais recursos contra la sentència, sempre que en la sentència es faci constar el manteniment d'aquestes mesures (article 69 LIVG). Un cop ferma la sentència, només podran continuar aquestes mesures si són imposades en la sentència com a pena principal o accessòria.

PENES I MESURES DE SEGURETAT EN SENTÈNCIA I EXECUCIÓ DE SENTÈNCIA

Un cop s'ha fet el judici i si es declara culpable l'acusat, en la sentència es disposen les penes i les mesures de seguretat contra el condemnat que es consideren adients.

Les podem resumir en el quadre següent:

Penes i mesures de seguretat (en sentència definitiva)

- Pena de presó (articles 153 i 173.2 del CP, i d'altres)
- Prohibició d'acostament (articles 48.2 i 57.2 CP)
- Privació del dret a residir en determinats llocs o d'acudir-hi (articles 48.1 i 57.1 CP)
- Prohibició de comunicació (article 48.3 CP)
- Privació del dret a tenir armes o a portar-ne (article 47 CP)
- Inhabilitació especial per a l'exercici de la potestat de fer de pare, tutela, curatela, guarda o acolliment (article 46 CP)
- Mesures de seguretat en supòsits d'anomalia o alteració física, alcoholisme o drogoaddicció (articles 95 i s. CP)
- Treballs en benefici de la comunitat (article 49 CP)
- Suspensió de l'execució de la pena (articles 80 i s. CP)
- Substitució de la pena (article 88 CP)
- Llibertat condicional (article 90.2 CP)
- Programes específics en l'execució de la pena privativa de llibertat (article 42 LIVG)

I. Mesures en sentència i execució de sentència en els supòsits de violència domèstica i de gènere

En els casos de violència domèstica i de gènere, quan concorrin tots els requisits previstos legalment i constitucionalment, es poden adoptar les mesures següents:

1. Penes o mesures de seguretat que tenen com a finalitat essencial la protecció de la víctima:

- Prohibir a l'agressor acostar-se a la víctima, o a aquells familiars seus o a d'altres persones que determini el jutge o tribunal, la qual cosa impedeix a l'agressor acostar-s'hi, en qualsevol lloc que es trobin, així com acostar-se al seu domicili, als seus llocs de treball i a qualsevol altre lloc que freqüentini; i ha de quedar en suspens, respecte dels fills, el règim de visites, comunicació i estada que pogués estar reconegut en sentència civil (article 48.2 CP). Aquesta pena s'ha d'aplicar sempre en els supòsits de delictes de violència domèstica (article 57.2 CP). Aquesta pena també es pot aplicar a les faltes dels articles 617 i 620 CP per un període màxim de sis mesos.
- Privar a l'agressor el dret a residir en determinats llocs o d'acudir-hi (article 48.1 CP amb relació a l'article 57.1 CP). Aquesta pena també es pot aplicar a les faltes dels articles 617 i 620 CP per un període màxim de sis mesos.
- Prohibir a l'agressor comunicar-se amb la víctima, o amb aquells familiars seus o altres persones que determini el jutge o tribunal, per qualsevol mitjà de comunicació o mitjà informàtic

o telemàtic, contacte escrit, verbal o visual (article 48.3 CP). Aquesta pena també es pot aplicar a les faltes dels articles 617 i 620 CP per un període màxim de sis mesos.

- Privar el dret a tenir armes i portar-ne (article 47 CP, prevista, per exemple, en els delictes tipificats en els articles 153 i 173 CP).
- Inhabilitació especial per a l'exercici de la potestat de fer de pare, tutela, curatela, guarda o acolliment (article 46 CP, prevista, per exemple, en els delictes tipificats en els articles 153 i 173 CP).
- Mesures de seguretat en els supòsits d'eximents complets o incomplets per anomalia o alteració psíquica, alcoholisme o drogoaddicció (articles 20.1, 2 i 3 CP i article 21.1 CP amb relació als anteriors i al 21.2 CP). En aquests casos, és necessari un especial control, tant del compliment de les mesures de seguretat privatives de llibertat (articles del 101 al 104 CP), com de les no privatives de llibertat que s'hagin imposat o que substituïxin les anteriors; així com instar especialment, quan sigui procedent, l'aplicació de l'article 105 CP.

2. Penes o mesures de seguretat que tenen com a finalitat essencial la rehabilitació o reeducació de l'agressor:

- Treballs en benefici de la comunitat com a pena principal, que han de comptar sempre amb el consentiment del penat (article 49 CP).
- Suspendre l'execució de les penes privatives de llibertat no superiors a dos anys (article 80 i següents CP). La suspensió queda sempre condicionada al fet que el penat no delinqueixi en el termini fixat pel jutge o tribunal i si la pena suspesa és de presó el jutge o tribunal sentenciador pot condicionar la suspensió al compliment de les obligacions o deures següents: prohibició d'acudir a determinats llocs; prohibició d'acostar-se a la víctima, o a aquells familiars seus o a d'altres persones que determini el jutge o tribunal, o de comunicar-s'hi; prohibició d'absentar-se sense autorització judicial del lloc on resideixi; comparèixer personalment davant el jutjat o tribunal o servei de l'Administració que aquests assenyalin, per informar de les seves activitats i justificar-les; participar en programes formatius, laborals, culturals, d'educació vial, sexual o altres de similars; complir els altres deures que el jutge o tribunal estimi convenient per a la rehabilitació social del penat, després de la seva conformitat, sempre que no atemptin contra la dignitat com a persona.
- Substituir la pena privativa de llibertat que no excedeixi d'un any o, excepcionalment, de dos anys (article 88 CP) per multa o treballs en benefici de la comunitat. En aquests casos, el jutge o tribunal podrà imposar també el compliment d'alguna o de diverses de les obligacions o deures previstos en l'article 83 CP i que hem vist en el punt anterior.
- En la concessió de la llibertat condicional és possible imposar algunes de les regles de conducta o mesures previstes en els articles 83 i 96.3 CP (article 90.2 CP).

II. Especialitats només per als casos de violència de gènere.

En aquests casos, en l'execució de la sentència, a més de les mesures previstes en el punt anterior, cal destacar les següents especialitats:

- La suspensió de l'execució de la pena:

En els delictes relacionats amb la violència de gènere, la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat ha de ser sempre condicionada al compliment de les obligacions o dels deures següents: prohibició d'acudir a determinats llocs, prohibició d'aproximar-se a la víctima o a aquells familiars seus o a d'altres persones que determini el jutge o tribunal, o de comunicar-s'hi, participar en programes formatius, laborals, culturals, d'educació vial, sexual i altres de similars (article 83.1 *in fine* CP).

L'incompliment d'aquestes obligacions o deures determinarà revocar la suspensió de l'execució de la pena (article 84.3 CP).

- La substitució de la pena privativa de llibertat:

En els supòsits de condemna per violència de gènere, la pena de presó només podrà ser substituïda per la de treballs en benefici de la comunitat. En aquests casos, el jutge o tribunal ha d'imposar addicionalment, a més de la subjecció a programes específics de reeducació i tractament psicològic, el compliment de les obligacions o deures de prohibició d'acudir a determinats llocs, prohibició d'aproximar-se a la víctima o a aquells familiars seus o a d'altres persones que determini el jutge o tribunal, o de comunicar-s'hi (article 88.1 CP).

- Execució de la pena privativa de llibertat (article 42 LIVG):

L'Administració penitenciària ha de realitzar programes específics per a interns condemnats per delictes relacionats amb la violència de gènere.

Les juntes de tractament valoraran en les progressions de grau, concessió de permisos i concessió de la llibertat condicional, el seguiment i l'aprofitament dels programes específics esmentats.

III. El Registre Central

Per Reial decret 355/2004, de 5 de març (modificat pel Reial decret 513/2005, de 9 de maig), s'ha creat un Registre Central per a la Protecció de les Víctimes de la Violència Domèstica, amb la finalitat de facilitar als òrgans judicials de l'ordre penal, als de l'ordre civil que puguin conèixer dels procediments de família, als jutjats de violència contra la dona, al Ministeri Fiscal, a la policia judicial i a les administracions públiques competents la informació necessària per a l'exercici de les seves funcions jurisdiccionals i per a la prestació dels serveis públics dirigits a la protecció de les víctimes.

El Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya té accés al registre i ha d'elaborar estadístiques de les dades contingudes en aquest Registre.

És obligat que els jutjats nodreixin aquest Registre de tota la informació relativa a les seves resolucions judicials perquè sigui útil.

7.2 ANNEX DOCUMENTAL

La documentació següent consta com a annex d'aquest Protocol a la pàgina web de la Comissió de Seguiment del Protocol de Violència Domèstica.

(www.gencat.net/justicia/ciudadans/atencio/cvdgi/index.htm)

- Llei orgànica 8/2002, de 24 d'octubre, complementària de la Llei de reforma parcial de la Llei d'enjudiciament criminal, sobre procediment per a l'enjudiciament ràpid i immediat de determinats delictes i faltes, i de modificació del procediment abreujat.
- Llei 27/2003, de 31 de juliol de 2003, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica.
- Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers.
- Protocol per a la implantació de l'Ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica.
- Model de sol·licitud de l'ordre de protecció.
- Resolució del Departament de Justícia i Interior JUI/3338/2003, de 30 d'octubre de 2003, per la qual es dóna publicitat a l'Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya, de 21 d'octubre de 2003, per la qual s'estableixen els punts de coordinació de les ordres de protecció de les víctimes de violència domèstica (pàg. 21783).
- L'article 107 del Codi civil. Per la reforma de la LO 11/2003, de 29 de setembre, aquest article permet l'aplicació de la llei espanyola (a casa nostra, el Codi de família) si la llei aplicable per la nacionalitat dels cònjuges no reconegué la separació o el divorci o ho fes de manera discriminatòria o contrària a l'ordre públic.
- L'article 19.1 de la Llei d'estrangeria. La Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre, que reforma la Llei d'estrangeria preveu que, en cas que la dona immigrant hagi estat emparada en una ordre judicial de protecció de violència domèstica, podrà obtenir l'autorització de residència independent de la del seu cònjuge.
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (LIVG).
- Reglament 1/2005, de 15 de setembre, dels aspectes accessoris de les actuacions judicials del Consell General del Poder Judicial sobre distribució de competències entre el jutjat de guàrdia i el JVD.
- Circular Fiscalia General de l'Estat 4/2005, relativa als criteris d'aplicació de la Llei orgànica de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (LIVG).
- Instrucció 14/2005 de la Secretaria d'Estat de Seguretat, sobre l'actuació de les dependències policials en relació amb les dones estrangeres víctimes de violència domèstica o de gènere en situació administrativa irregular.
- Mapa de recursos.
- Comunicat mèdic recomanat.
- Guia pràctica de l'Observatori de Violència Domèstica i de Gènere.

7.3 ANNEX D'ADRECES DELS JUTJATS I TELÈFONS

Partit judicial de Girona:	Jutjat d'Instrucció núm. 1 Av. Ramon Folch, 4-6, tel. 972 18 17 19
Partit judicial de Figueres:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 7 C/ Arnera, s/n, tel. 972 94 35 17
Partit judicial de Blanes:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 5 C/ Ter, 51, tel. 972 94 41 97
Partit judicial de la Bisbal d'Empordà:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 4 C/ L'Aigüeta, 115-117, tel. 972 64 38 33
Partit judicial de Sant Feliu de Guíxols:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 3 C/ Antoni Campmany, 15-21, tel. 972 94 90 04
Partit judicial de Santa Coloma de Farners:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 2 Ctra. Sant Hilari, s/n, tel. 972 84 35 02
Partit judicial d'Olot:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1 C/ Bisbe Lorenzana, 2, tel. 972 26 00 62
Partit judicial de Ripoll:	Jutjat de Primera Instància i Instrucció Únic Pg. d'Honorat Vilamanyà, 6, tel. 972 70 00 99
Partit judicial de Puigcerdà	Jutjat de Primera Instància i Instrucció Únic Rda. Maragall, 42, tel. 972 88 45 00

Actualització a càrrec dels membres del Comitè Tècnic Ivonne Roca, Sílvia Casellas, Eva Beneït, Salvador Campasol, Marina Padrós, Francesca Pérez, Rosa Guixé, Núria Ferrer, Montse Nebot, Esperança Permanyer, Anna Mateu, Carles Cruz i del lletrat del Gabinet Jurídic de la Generalitat Joan Mayoral